

Opinia ekspercka pn. „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych”

Dr Marek Szczepański
MWS Consulting

Październik 2025

Wykaz skrótów

ARR w Koninie	Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie
Badanie MFiPR	<i>Opracowanie metodologii szacowania oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem (raport przygotowany w marcu 2020 r. na zamówienie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przez konsorcjum firm Ipopema i Epsec)</i>
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
B+R	badania i rozwój
CP	cel polityki spójności na lata 2021-2027
CS	cel szczegółowy/cel strategiczny
Działanie 10.2	Działanie FEWP.10.02 Wsparcie inwestycji w MŚP i dużych przedsiębiorstwach
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FEW 2021+, Program	Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027
FGI (ang. focus group interview)	zogniskowany wywiad grupowy
FST	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
GOZ	gospodarka o obiegu zamkniętym
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IDI (ang. individual in-depth interview)	indywidualny wywiad pogłębiony
IF	instrumenty finansowe
IOB	instytucja otoczenia biznesu
IS	Inteligentne Specjalizacje
JST	jednostki samorządu terytorialnego
JP	Jednostkowa pożyczka
KOF	Koniński Obszar Funkcjonalny
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NBP	Narodowy Bank Polski
OZE	odnawialne źródła energii
Ocena ex ante	<i>Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych (raport przygotowany w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o. na zlecenie UMWW)</i>

Opinia	niniejsza opinia <i>Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027: aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych</i>
OPZ	Opis przedmiotu zamówienia
OSI	obszar strategicznej interwencji
OO	Ostateczny Odbiorca
PKB	Produkt Krajowy Brutto
Program FENG	Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (...)
Rozporządzenie FST	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
Strategia Inwestycyjna, SI	<i>Strategia Inwestycyjna wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (wersja z marca 2024 r.)</i>
SZOP	Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (wersja SZOP.FEWP.027)
TPSTWW	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej (dokument z grudnia 2022 r.)
WARP	Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o.
WFR	Wielkopolski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.
UMWW, Zamawiający	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

Wprowadzenie.

1. Celem niniejszej opinii jest aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych (IF)¹ w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 (**FEW 2021+, Program**), która została opracowana w ramach „Analizy potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (**Ocena ex ante**).

Zgodnie z zapisami Opisu przedmiotu zamówienia (**OPZ**) określonymi przez Zamawiającego, tj. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego (**UMWW**) aktualizacja Oceny ex ante koncentruje się na zapisach dotyczących Priorytetu 10 Programu „Sprawiedliwa Transformacja Wielkopolski Wschodniej”, finansowanego z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (**FST**).

Zgodnie z OPZ, opinia ekspercka pn. „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027: aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych” (**Opinia**) ma zweryfikować aktualność luki finansowej w obszarze dwóch celów polityki (**CP**) CP1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa i CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.

2. Celem Opinii jest ocena zasadności uruchomienia w ramach Priorytetu 10 FEW 2021+ nowego Działania 10.8, które w całości miałyby być wdrażane w formie instrumentu (lub instrumentów) finansowego kierowanego do przedsiębiorstw, w tym szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw (**MŚP**).

3. Zakres Opinii obejmuje elementy oceny ex ante określone w Art. 58.3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. (**Rozporządzenie ogólne**) tj.:

- a) proponowana kwota wkładu z programu do poszczególnych instrumentów finansowych i szacowany efekt dźwigni, wraz z krótkim uzasadnieniem;
- b) proponowane produkty finansowe, w tym ewentualna potrzeba zróżnicowanego traktowania inwestorów;
- c) proponowane docelowe grupy ostatecznych odbiorców;
- d) oczekiwany wkład instrumentów finansowych w osiąganie celów szczegółowych.

Proponowany zakres instrumentu finansowego uwzględnia m.in. zapisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady(UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (**Rozporządzenie FST**) oraz Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej (**TPSTWW**) z grudnia 2022 r.

4. Dla sporządzenia Opinii zostały wykorzystane następujące metody badawcze:

- Analiza desk research.
- Zogniskowane wywiady grupowe (**FGI**).

¹ Wykaz skrótów znajduje się na początku opracowania. Dla ułatwienia każdy skrót jest także rozwinięty w tekście przy pierwszym jego wykorzystaniu.

- Indywidualne wywiady pogłębione (IDI).
- Analizy eksperckie.

Badania wykonane dla przygotowania Opinii były przeprowadzone w okresie sierpień – październik 2025 r.

5. Opinia obejmuje:

- Charakterystykę subregionu Wielkopolska Wschodnia oraz wnioski z wybranych badań dotyczących przedmiotu Opinii.
- Wnioski z kluczowych dokumentów strategicznych dotyczących Wielkopolski Wschodniej.
- Omówienie szacowanej luki finansowej / niezaspokojonego popytu w zakresie przedmiotu Opinii.
- Wnioski z badań jakościowych dotyczących oceny potrzeb inwestycyjnych i finansowych MŚP z terenu subregionu Wielkopolska Wschodnia.
- Analizę wybranych programów publicznych, które mogą stanowić konkurencję dla instrumentu finansowego proponowanego w Działaniu 10.8.
- Propozycje dotyczące nowego instrumentu finansowego (w tym m.in. wkład z Programu; model wdrażania; grupa docelowa; parametry produktu; szacowany efekt dźwigni; oczekiwany wkład instrumentu finansowego w osiągnięcie celu szczegółowego Programu).

Wyjaśnienie rozumienia głównych pojęć wykorzystanych w Opinii

6. Dla zapewnienia spójności metodologicznej z aktualizowaną Oceną ex ante, dla celów niniejszej Opinii zostało przyjęte następujące rozumienie kluczowych pojęć:

- **niezaspokojone potrzeby finansowe** – część potrzeb inwestycyjnych (określonych w wartościach pieniężnych), która nie może zostać zaspokojona ze środków własnych podmiotu lub ze środków zewnętrznych;
- **luka finansowa** – część (lub całość) niezaspokojonych potrzeb finansowych, w przypadku której komercyjny rynek finansowy nie zapewnia finansowania wartościowych projektów rozwojowych, a podmiot zainteresowany realizacją przedsięwzięcia nie jest w stanie zapewnić własnych środków na finansowanie inwestycji;²

² Warto przywołać inne rozumienie luki finansowej, traktowanej jako „wielkość środków finansowych wymaganych, aby zaadresować niedoskonałość rynku (*market failure*), nieoptymalny poziom inwestycji lub potrzeby inwestycyjne (*suboptimal investment lub investment needs*). Luka finansowa może wynikać z zawodności mechanizmów rynkowych lub braku możliwości sfinansowania potrzeb ze środków własnych, czy też środków dostarczanych przez rynek prywatny”. Źródło: *Raport metodologiczny badania pt. „Opracowanie metodologii szacowania potrzeb finansowych oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem”*, wrzesień 2019 r., wykonany na zamówienie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju.

- **luka kapitałowa** – wielkość zapotrzebowania na kapitał własny, która nie może zostać zaspokojona ze względu na aktualne potrzeby finansowe podmiotu.

7. Obowiązujące regulacje unijne podają dwie różne definicje **instrumentu finansowego**.

Zgodnie z Rozporządzeniem finansowym 2018/1046³ (Art. 2 pkt. 29) pojęcie instrument finansowy oznacza: „*unijny środek wsparcia finansowego przekazywany z budżetu, aby zrealizować jeden lub większą liczbę określonych celów polityki Unii, który to instrument może przybierać formę inwestycji kapitałowych lub inwestycji quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji, lub innych instrumentów opartych na podziale ryzyka (...)*”.

Inną definicję podaje Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 16), zgodnie z którym instrument finansowy oznacza: „*formę wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane ostatecznym odbiorcom*”.

Rozporządzenie ogólne (Art. 2 pkt. 17), definiuje **produkt finansowy** jako „*inwestycje kapitałowe lub quasi-kapitałowe oraz pożyczki i gwarancje, zgodnie z definicją w art. 2 rozporządzenia finansowego*”.

W niniejszej Opinii pojęcie instrument finansowy jest rozumiane (chyba, że jest wskazane inaczej) zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym, tj. jako forma wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane Ostatecznym odbiorcom. Pojęcie produkt finansowy jest rozumiane m.in. jako pożyczki i pożyczki połączone z dotacją.

Dla celów Opinii jako **instrumenty mieszane** są rozumiane formy wsparcia określone

w Art. 58.5 Rozporządzenia ogólnego, tj. wsparcie z programu łączące w jednej operacji instrument finansowy z dotacją (w tym m.in. pożyczka z dotacją).

8. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia ogólnego (Art. 2): pkt. 22 (definiujący podmiot wdrażający instrument finansowy), pkt. 20 (definiujący fundusz powierniczy) oraz pkt. 21 (definiujący fundusz szczegółowy), w dalszej części opinii podmiot wdrażający fundusz powierniczy będzie określany jako **Menadżer Funduszu Powierniczego** lub **Menadżer**, natomiast podmiot wdrażający fundusz szczegółowy - jako **Pośrednik Finansowy** lub **Pośrednik**.⁴

9. Rozporządzenie ogólne definiuje **efekt dźwigni** jako „kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy”, czyli w przypadku Priorytetu 10 Programu - z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Z kolei **wkład z programu** oznacza „wsparcie z Funduszy oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego”.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (...).

⁴ BGK stosuje dla określenia podmiotu wdrażającego fundusz szczegółowy inną nazwę – Partner Finansujący.

10. **Zróżnicowane traktowanie inwestorów**, o którym mowa w art. 61

Rozporządzenia ogólnego, oznacza dopuszczalność asymetrycznego podziału zysków lub strat w instrumencie finansowym pomiędzy inwestorem publicznym a inwestorem prywatnym. Zasada ta ma na celu przyciągnięcie prywatnych inwestorów do udziału w inwestycjach współfinansowanych z Funduszy i tym samym zwiększenie wolumenu wsparcia oferowanego ostatecznym odbiorcom. Odmienne traktowanie inwestorów może oznaczać np. różne oprocentowanie wkładu inwestora publicznego (w tym wkładu z programu) oraz inwestora prywatnego (np. Pośrednika Finansowego).⁵

11. W Opinii zostały wykorzystane także poniższe pojęcia:

- **Mikroprzedsiębiorstwo** (mikroprzedsiębiorca): podmiot gospodarczy, który zatrudnia do 10 pracowników oraz ma obrót lub całkowity bilans roczny nieprzekraczający 2 mln EUR oraz spełniający wymogi określone w Rozporządzeniu Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r.
- **Małe przedsiębiorstwo** (mały przedsiębiorca): podmiot gospodarczy, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub suma bilansowa nie przekracza 10 milionów EUR, oraz spełniający wymogi określone w Rozporządzeniu Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r.
- **Średnie przedsiębiorstwo** (średni przedsiębiorca): podmiot gospodarczy, który zatrudnia od 50 do 249 pracowników i ma roczny obrót nieprzekraczający 50 milionów EUR, lub roczną sumę bilansową do 43 milionów EUR oraz spełniający wymogi określone w Rozporządzeniu Rady (UE) 2022/1854 z dnia 6 października 2022 r.
- **MŚP**: mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa.
- **Small mid cap**: „mała spółka o średniej kapitalizacji”, podmiot zatrudniający nie więcej niż 499 pracowników, nie będący MŚP.
- **Mid cap**: „spółka o średniej kapitalizacji”, podmiot zatrudniający nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędący MŚP, ani małą spółką o średniej kapitalizacji.
- **Umowa Inwestycyjna**: umowa zawarta pomiędzy Pośrednikiem Finansowym (Partnerem Finansującym) a Ostatecznym Odbiorcą w celu wsparcia Inwestycji Końcowej z wykorzystaniem produktu finansowego.
- **Inwestycja Końcowa**: przedsięwzięcie realizowane przez Ostatecznego Odbiorcę, finansowane przez produkt finansowy na podstawie Umowy Inwestycyjnej.

⁵ Odmienne podejście zakłada **zasada pari-passu** (z języka łacińskiego równym krokiem), która oznacza takie ustrukturyzowanie transakcji lub pozycji wierzycieli, kiedy podział zysków/strat/ryzyka w ramach wspieranej inwestycji jest proporcjonalny do poziomu zaangażowanych wkładów finansowych ze strony inwestorów publicznych i prywatnych.



- **Ostateczny Odbiorca:** podmiot otrzymujący wsparcie na realizację Inwestycji Końcowej w postaci produktu finansowego w ramach Umowy Inwestycyjnej.
- **Strategia Inwestycyjna:** *Strategia Inwestycyjna wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027* (wersja z marca 2024 r.).
- **Pomoc publiczna:** pomoc publiczna w znaczeniu opisanym w artykułach 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w połączeniu z wszelkimi innymi zasadami lub regulacjami odnoszącymi się do udzielania pomocy publicznej, przyjmowanymi każdorazowo przez UE, państwo członkowskie UE lub inne uprawnione organy.
- **Pomoc de minimis:** kategoria pomocy państwa, udzielana przedsiębiorcom, która nie musi być zgłaszana do Komisji Europejskiej, udzielana na zasadach oraz w limitach ustanowionych przez Rozporządzenie Komisji Europejskiej 2023/2831 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis.

Dla celów badania i Opinii zostały przyjęte poniższe główne definicje:

- **instrument finansowy** - forma wsparcia udzielanego w ramach struktury, z wykorzystaniem której produkty finansowe są dostarczane Ostatecznym Odbiorcom;
- **produkt finansowy** - pożyczka lub pożyczka połączona z dotacją;
- **instrument mieszany** - wsparcie z programu łączące w jednej operacji instrument finansowy z dotacją, w tym pożyczka z dotacją;
- **niezaspokojone potrzeby finansowe** – część potrzeb inwestycyjnych, która nie może zostać zaspokojona ze środków własnych podmiotu (w tym przedsiębiorstwa) lub ze środków zewnętrznych;
- **luka finansowa** – część (lub całość) niezaspokojonych potrzeb finansowych, w przypadku której komercyjny rynek finansowy nie zapewnia finansowania wartościowych projektów rozwojowych.

Charakterystyka subregionu Wielkopolska Wschodnia. Wnioski z wybranych badań i analiz dotyczących Wielkopolski Wschodniej.

12. Powierzchnia subregionu „Wielkopolska Wschodnia” (obejmującego m. Konin oraz powiaty koniński, kolski, słupecki i turecki) stanowi ok. 14,9% powierzchni województwa wielkopolskiego.⁶ Subregion zamieszkuje około 412 tys. osób, co stanowi ok. 12% ludności województwa.

Stopa bezrobocia w Wielkopolsce Wschodniej wg danych na czerwiec 2025 r. wynosiła 6,1%, tj. znacznie powyżej średniej dla regionu wynoszącej 3,3%.

13. Na terenie Wielkopolski Wschodniej jest zarejestrowanych **45 696 podmiotów gospodarczych**, w tym: powiecie kolskim - 7 500 podmiotów, powiecie konińskim - 14 505 podmiotów, powiecie słupeckim - 6 784 podmiotów oraz powiecie tureckim - 8 128 podmiotów oraz w m. Konin - 8 779 podmiotów. Podmioty zarejestrowane na terenie Wielkopolski Wschodniej stanowią **około 9,3%** łącznej liczby podmiotów zarejestrowanych w województwie wielkopolskim.

Gospodarka subregionu opiera się na mikro i małych podmiotach:

- zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa (z zatrudnieniem 0–9 osób) – ponad 96% wszystkich podmiotów we wszystkich powiatach;
- małe przedsiębiorstwa (z zatrudnieniem 10–49 osób), które stanowią od 2% do 3% ogółu firm w poszczególnych powiatach;
- średnie firmy (50–249 osób) i duże przedsiębiorstwa stanowią marginalny udział w liczbie podmiotów gospodarczych.

Tabela 1. Struktura procentowa podmiotów gospodarczych w powiatach Wielkopolski Wschodniej wg wielkości zatrudnienia (udział % w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów)

Powiat	0-9 pracowników	10–49 pracowników	50–249 pracowników	Pow. 250 pracowników
Kolski	97,24 %	2,18 %	0,49 %	0,09 %
Koniński	97,63 %	2,03 %	0,31 %	0,03 %
Słupecki	97,19 %	2,37 %	0,36 %	0,07 %
Turecki	96,99 %	2,44 %	0,48 %	0,09 %
m. Konin	96,21 %	2,88 %	0,83 %	0,08 %

Opracowanie własne na podstawie danych ze statystyki publicznej <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> (data dostępu 12.09.2025).

Uwaga redakcyjna: dla zapewnienia wymogów dostępności pod każdym wykresem i tabelą został podany w nawiasie kwadratowym [tekst alternatywny].

⁶ Jeśli nie zaznaczono inaczej, dane przedstawione w tej części opracowania pochodzą z zasobów statystyki publicznej (data dostępu 1.09.2025).

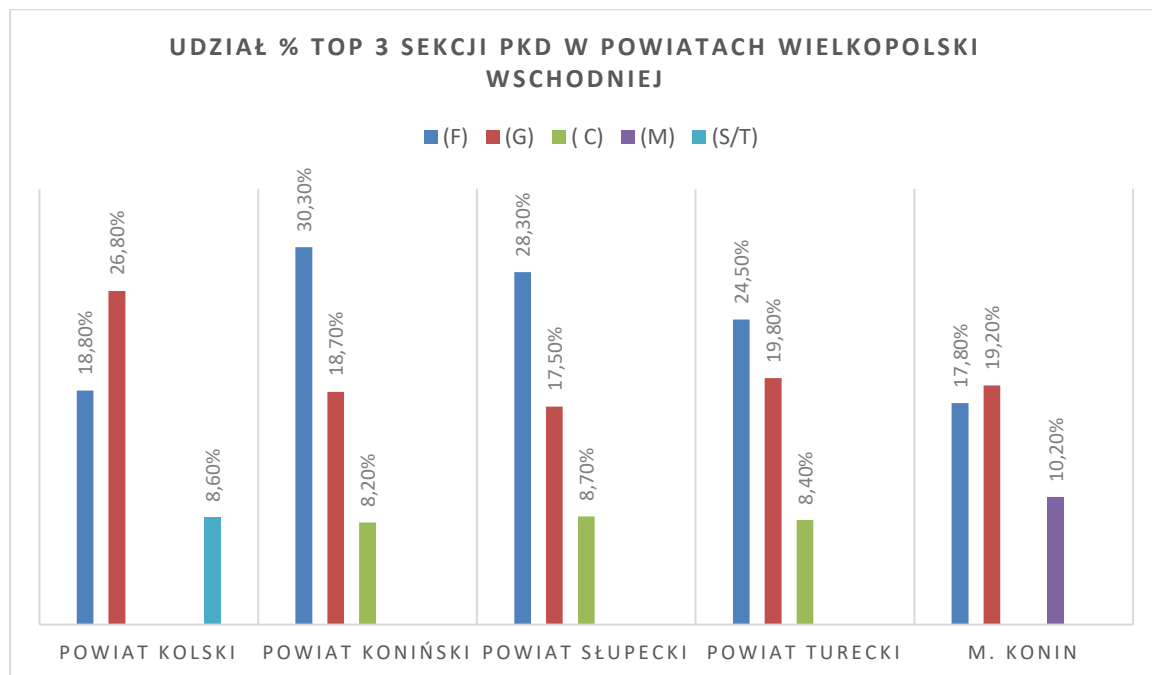
[Tabela 1 przedstawia strukturę procentową podmiotów gospodarczych w powiatach Wielkopolski Wschodniej według wielkości zatrudnienia. W każdym powiecie zdecydowanie dominują mikroprzedsiębiorstwa (z zatrudnieniem 0–9 osób), które stanowią ponad 96% wszystkich podmiotów.]

14. Dane dotyczące sekcji PKD w działalności przedsiębiorstw wskazują, że we wszystkich powiatach dominuje budownictwo (sekcja F) i handel (sekcja G). Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) jest trzecim najważniejszym sektorem w powiatach ziemskich. W m. Konin znaczącą rolę odgrywają usługi profesjonalne (sekcja M).

W powiecie kolskim największy udział ma handel (26,8%), budownictwo (sekcja F) to 18,8%, a pozostała działalność usługowa (sekcja S/T) – 8,6%. W powiecie konińskim dominuje budownictwo (sekcja F) z 30,3%, następnie handel (sekcja G) (18,7%) i przetwórstwo (sekcja C) (8,2%). W powiecie słupeckim budownictwo (F) (28,3%) wyprzedza handel (sekcja G) (17,5%) i przetwórstwo (sekcja C) (8,7%). W powiecie tureckim budownictwo (sekcja F) (24,5%) i handel (sekcja G) (19,8%) stanowią większość, przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) to 8,4%. Natomiast w mieście Konin, handel (sekcja G) z 19,2% i budownictwo (sekcja F) z 17,8% są głównymi sektorami, a działalność profesjonalna (sekcja M) sięga 10,2%.

Dane te, przedstawione na wykresie poniżej, pokazują zróżnicowanie struktury gospodarczej subregionu oraz specyfikę miasta Konin, w którym znaczenie usług profesjonalnych jest szczególnie widoczne.

Wykres 1. Procentowy udział trzech najliczniejszych sekcji PKD w powiatach Wielkopolski Wschodniej



Opracowanie własne na podstawie danych ze statystyki publicznej <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/> (data dostępu 12.09.2025).

[Wykres 1 przedstawia procentowy udział trzech najliczniejszych sekcji PKD w powiatach Wielkopolski Wschodniej. we wszystkich powiatach dominuje budownictwo (sekcja F) i handel (sekcja G).]

15. Źródłem wartościowych danych na temat subregionu jest opracowanie ***Analiza zróżnicowania Wielkopolski Wschodniej w oparciu o kluczowe wskaźniki statystyczne*** (Konin, czerwiec 2023 r.). Opracowanie przedstawia informacje na temat pozycji/klasyfikacji powiatów Wielkopolski Wschodniej na tle wszystkich 35 powiatów Wielkopolski. W opracowaniu przedstawiono wartości kluczowych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego, które przyporządkowano do siedmiu obszarów tematycznych.

W poniższej tabeli zostały przedstawione wybrane dane z dwóch obszarów tematycznych *Innowacyjna, zasobooszczędna i zdywersyfikowana gospodarka oraz Transformacja energetyczna w kierunku gospodarki zeroemisyjnej i energooszczędnej*, szczególnie istotne dla celów Opinii.

Tabela 2. Porównanie wybranych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego dla Wielkopolski Wschodniej, Wielkopolski i Polski⁷

Wskaźnik (rok referencyjny)	Wartość wskaźnika		
	Wielkopolska Wschodnia	Wielkopolska	Polska
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (zł) (2020 r.)	48 965	66 499	61 231
Wartość dodana brutto na 1 pracującego (zł) (2020 r.)	124 879	137 946	141 948
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (2021 r.)	1 041	1 364	1 276
Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (2021 r.)	91	101	97
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (2021 r.)	14,3	16,8	15,4
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (zł) (2021 r.)	4 830,6	5 732,9	5 446,2
Instalacje odnawialnych źródeł energii (OZE) – moc zainstalowana (MW) (2021)	350,37	1 354,64	11 518,72

Opracowanie własne na podstawie opracowania *Analiza zróżnicowania Wielkopolski Wschodniej w oparciu o kluczowe wskaźniki statystyczne*, Konin 2023.

[Tabela 2 przedstawia porównanie wybranych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego dla Wielkopolski Wschodniej, Wielkopolski i Polski.]

⁷ Dane przedstawione w opracowaniu dotyczą roku 2020 lub 2021. Autorzy opracowania posługują się wymiennie pojęciami *podregion koniński* lub *subregion koniński* – w tabeli zostało wykorzystane pojęcie *Wielkopolska Wschodnia*.

16. W kontekście celów Opinii warto przywołać kilka danych z opracowania ***Wielkopolska Wschodnia w ujęciu statystycznym 2020*** (Poznań 2021).

- Wśród 124 443 osób pracujących w 2020 r. w powiatach Wielkopolski Wschodniej: 33,5% stanowiły osoby zatrudnione w grupach sekcji PKD „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”; 29,1% - sekcji „Przemysł i budownictwo”; 15,4% - sekcji „Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja”, a 20,8% - sekcji „Pozostałe usługi”.

- Na terenie subregionu w 2020 r. działały 164 spółki z kapitałem zagranicznym – 46% stanowiły spółki z kapitałem z Francji; 21% - z Holandii oraz 17% - z Niemiec.

- W latach 2011-2020 w powiatach Wielkopolski Wschodniej do użytkowania zostało oddanych 3.650 budynków niemieszkalnych, 472 budynki handlowo-usługowe; 266 zbiorników, silosów i budynków magazynowych; 103 budynki przemysłowe oraz 70 obiektów turystycznych.

Subregion Wielkopolska Wschodnia obejmuje m. Konin oraz powiaty koniński, kolski, słupecki i turecki.

Na terenie Wielkopolski Wschodniej jest zarejestrowanych **45 696 podmiotów gospodarczych**, co stanowi **około 9,3%** łącznej liczby podmiotów zarejestrowanych w województwie wielkopolskim.

Gospodarka subregionu opiera się na mikro i małych podmiotach - dominują mikroprzedsiębiorstwa (z zatrudnieniem 0–9 osób) stanowiące ponad 96% wszystkich podmiotów.

We wszystkich powiatach dominuje budownictwo (sekcja F) i handel (sekcja G). Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C) jest trzecim najważniejszym sektorem w powiatach ziemskich. W m. Konin znaczącą rolę odgrywają usługi profesjonalne (sekcja M).

17. Raport ***Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw w Wielkopolsce Wschodniej*** (Flow Centrum Badawcze sp. z o.o.; brilliant decisions sp. z o.o., listopad 2024) przedstawia diagnozę sytuacji B+R w subregionie. Badanie zrealizowano metodami ilościowymi (CAWI/CATI), jakościowymi (IDI, studia przypadków) oraz analizami desk research i statystycznymi.

W ramach badania objęto analizą łącznie 199 przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej, wśród których znalazły się 73 mikro i małe firmy, 89 firm średnich oraz 37 przedsiębiorstw z dodatkowej listy wskazanej przez ARR w Koninie (firmy o nieokreślonej wielkości, w tym przedsiębiorstwa będące beneficjentami wsparcia UE z perspektyw 2007-2013 i 2014-2020 ukierunkowanego na projekty z zakresu B+R). Ostatecznie 50 przedsiębiorców zdecydowało się na aktywny udział w badaniu, wypełniając ankiety CAWI/CATI.

Jak wynika z badania, Wielkopolska Wschodnia stoi przed wyzwaniem przejścia od gospodarki tradycyjnej do innowacyjnej. Przedsiębiorstwa dostrzegają znaczenie B+R dla konkurencyjności, ale skala działań jest ograniczona barierami finansowymi, kadrowymi i proceduralnymi. Kluczowe wnioski z badania to:

- Aktywność B+R: działania prowadzą głównie firmy z sektorów technologicznego i przemysłowego (ICT, energetyka odnawialna, maszyny). Udział mikro- i małych przedsiębiorstw jest niski, a w tradycyjnych branżach (rolnictwo, spożywcza) aktywność B+R jest ograniczona.
- Finansowanie: podstawowym źródłem są środki własne, 40% firm korzystało lub korzysta z funduszy UE. Procedury aplikacyjne oceniane są jako skomplikowane i zniechęcające.
- Skala nakładów: ponad połowa badanych przeznacza na B+R do 5% rocznego budżetu, tylko nieliczne firmy powyżej 20%. W latach 2014–2024 wydatki na B+R ponosiło 54% badanych przedsiębiorstw.
- Kadry: 87% firm zatrudnia pracowników B+R, ale zwykle są to 1–5 osób. Brakuje specjalistów na lokalnym rynku, występuje „drenaż mózgów” do większych ośrodków.
- Infrastruktura: tylko połowa firm ma własne zaplecze B+R, zwykle laboratoria lub sprzęt testowy; większość ocenia je jako niewystarczające. Brak publicznej infrastruktury B+R w subregionie.
- Efekty B+R: najczęściej wdrażane są nowe produkty (70% firm angażujących się w B+R), ulepszone procesy i usługi. Patenty i prawa ochronne pojawiają się rzadko.
- Współpraca: 59% firm prowadziło współpracę w zakresie B+R, głównie z jednostkami naukowymi spoza subregionu. Lokalne instytucje otoczenia biznesu (IOB) mają ograniczoną rolę; tylko 23% firm z nich korzystało.
- Plany do 2029 r.: 52% firm deklaruje rozwój B+R, głównie poprzez prace wewnętrzne, zakup infrastruktury, cyfryzację i zielone technologie. 69% planuje zwiększenie nakładów, choć zwykle do 10% budżetu.
- Barьеры: brak finansowania i kadr, niska świadomość źródeł wsparcia, skomplikowane procedury, bariery mentalne (awersja do ryzyka), brak liderów innowacji i trudności w komercjalizacji wyników.

Autorzy raportu rekomendują m.in. uproszczenie procedur dotacyjnych (szybsza informacja zwrotna), rozwój infrastruktury B+R w subregionie, organizację warsztatów branżowych i wsparcie doradcze, promocja współpracy nauka–biznes, rozwój kompetencji kadr oraz wzmocnienie roli IOB jako hubów innowacji.

18. Celem raportu ***Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej w oczach przedsiębiorców*** (Tomasz Herudziński, wyd. Polska Zielona Sieć, Warszawa, październik 2023) było określenie stosunku przedsiębiorców Wielkopolski Wschodniej do zmian wynikających z procesu transformacji. Badania trwały od lipca do września 2023 r. - w tym czasie autor raportu przeprowadził 11 wywiadów pogłębionych z przedsiębiorcami i ekspertami.

Opracowanie koncentruje się na analizie świadomości badanych - na tym, jak postrzegają spodziewane zmiany, jaką mają wiedzę na ich temat oraz jak oceniają ich skutki. Jak podkreśla autor raportu, badania miały charakter rekonesansowy i nie powinny być traktowane jako reprezentatywne dla wszystkich przedsiębiorców z subregionu Wielkopolska Wschodnia.

Poniżej zostały przedstawione wybrane opinie respondentów oraz wnioski z badania:

- Przedsiębiorcy z Wielkopolski Wschodniej zdają sobie sprawę z konieczności zmian. Są przekonani, że transformacja jest konieczna i – mimo dostrzegania licznych trudności – widzą w niej szansę na rozwój własnego biznesu i całego subregionu.
- Przyszłością regionu zaniepokojeni są szczególnie przedsiębiorcy z branż powiązanych z sektorem wydobywczo-energetycznym.
- Przedsiębiorcy zdają sobie sprawę z tego, że transformacja energetyczna wiąże się z koniecznością zwiększenia efektywności energetycznej procesów produkcyjnych. Dla niektórych z nich zmiany te będą stanowiły duże wyzwanie, w związku z koniecznością kosztocłonnego przekształcenia dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej.
- Zdaniem przedsiębiorców najbardziej stabilna wydaje się produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, zwłaszcza z ogniw fotowoltaicznych. Nadzieje są także związane z poprawą efektywności magazynów energii.
- Dla małych przedsiębiorców kluczowym problemem w realizacji projektów z zakresu transformacji są ograniczone możliwości finansowe. Wymogi finansowe w unijnych projektach powinny uwzględniać wielkość firmy i od tego czynnika uzależniać wysokość wymaganego wkładu własnego, a procedury rozliczania – umożliwiać jak najszybsze odzyskanie zainwestowanych środków.

Strategie rozwoju województwa i subregionu

19. **Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030** (Poznań, styczeń 2020) zakłada, że do 2030 roku Wielkopolska stanie się regionem konkurencyjnym nie tylko w Polsce, ale też w Europie. Będzie to region nowoczesny, innowacyjny, spójny terytorialnie i społecznie, oferujący wysoką jakość życia, a także dbający o środowisko i dziedzictwo kulturowe.

Samorząd województwa wielkopolskiego określił następujące cele strategiczne (CS):

CS 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.

CS 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

CS 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.

CS 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

W opinii autorów Strategii, w przypadku Wielkopolski Wschodniej kluczowym wyzwaniem będzie transformacja energetyczna, wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz budowa gospodarki odpornej na zmiany klimatyczne i demograficzne.

Ze względu na kumulację negatywnych czynników ograniczających rozwój (m.in. utrata funkcji paliwowo-energetycznej, depopulacja, starzenie się społeczeństwa, zdegradowane tereny pokopalniane, niska aktywność społeczna i niski poziom przedsiębiorczości) miasto Konin zostało zakwalifikowane w Strategii do kategorii miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

20. Jednym z obszarów strategicznej interwencji (**OSI**) określonych w Strategii jest Koniński Obszar Funkcjonalny (KOF).

W opinii autorów Strategii, atutami KOF jest dziedzictwo kulturowe, szczególnie związane z kulturą pielgrzymkową, zasoby środowiska przyrodniczego oraz dobre skomunikowanie wynikające z położenia KOF na przebiegu szlaków transportowych o znaczeniu międzynarodowym.

21. Kluczowe kierunki działań w KOF w ramach CS 1 (Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców) to:

- przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji energetycznej bez znaczących kosztów ekonomicznych i społecznych; wsparcie dla rozwoju produkcji energii ze źródeł alternatywnych – tworzenie warunków do rozwoju biznesu zeroemisyjnych i innowacyjnych technologii z wykorzystaniem OZE;
- rozwój MŚP, terenów inwestycyjnych i promocja gospodarcza przedsiębiorstw;
- wsparcie rolniczego gospodarowania na obszarach pokopalnianych i na lekkich glebach regionu konińskiego;
- wzmocnienie potencjału IOB, rozwój sieci IOB i zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych;
- mobilizacja współpracy nauki i biznesu, zwiększenie zainteresowania sektora prywatnego działalnością B+R, tworzenie warunków do rozwoju innowacyjnych projektów, w tym rozwijanie nowoczesnej i kreatywnej przestrzeni biznesowej oraz szkolnictwa wyższego;
- poprawa sytuacji na rynku pracy przez tworzenie nowych miejsc pracy i rozwijanie przedsiębiorczości, podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego szczególnie w przypadku pracowników odchodzących z sektora paliwowo-energetycznego;
- wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Koninie.

22. Z kolei kluczowe kierunki działań w KOF w ramach CS 2 (Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu) to:

- zrównoważony rozwój turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej i wodnej w obszarze jezior konińskich;

- wzmacnianie potencjału kulturowego i wykorzystanie dziedzictwa kultury do promocji turystycznej KOF, w tym dziedzictwa Sanktuarium Maryjnego w Licheniu Starym;
- poprawa jakości i dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi oraz usług senioralnych);
- rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą KOF i tworzenie przyjaznej przestrzeni.

23. Przyjęty w grudniu 2022 r. dokument ***Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej (TPSTWW)*** określa kierunki odejścia od gospodarki opartej na węglu brunatnym i energetyce konwencjonalnej w subregionie, z uwzględnieniem łagodzenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Do 2030 r. planuje się zamknięcie kopalń odkrywkowych ZE PAK i bloków węglowych w elektrowniach Konin i Pątnów. Szacuje się, że planowane zmiany transformacyjne spowodują do 2030 r. utratę 2,2 tys. miejsc pracy. Jak wskazują autorzy TPSTWW, nadwyżka siły roboczej pochodząca z sektora górniczego i energetycznego oraz niewystarczająca liczba miejsc pracy poza sektorem pogłębią występujący brak równowagi na rynku pracy, który objawi się dalszym wzrostem bezrobocia. W związku z redukcją zatrudnienia w Grupie ZE PAK, w przypadku braku wsparcia, możliwy jest wzrost liczby osób bezrobotnych w Wielkopolsce Wschodniej w najbliższych latach nawet o 15%.

Zgodnie z TPSTWW, Wielkopolska Wschodnia ma osiągnąć neutralność klimatyczną do 2040 roku. Produkcja energii ma być zastąpiona przez OZE i wodór (ok. 1,3 GW mocy w 2030 r.). Transformacja oznaczać będzie redukcję emisji CO₂ o 90–95% w elektroenergetyce i 80–90% w innych sektorach. Jednym z kluczowych celów określonych w TPSTWW jest zbudowanie zeroemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez rozwój OZE, technologii wodoru, zielonych technologii oraz wsparcie przedsiębiorczości i innowacji.

W zakresie transformacji istotne jest dostosowanie przedsiębiorstw do gospodarki zeroemisyjnej, zasobooszczędnej i cyfrowej. Ważne będzie wykorzystanie posiadanych potencjałów rozwojowych w postaci m.in. korzystnego położenia geograficznego, tradycji przemysłowych, potencjału turystycznego (obecnego oraz przyszłego - powstałego w związku z odbudową prawidłowych stosunków wodnych i powstawaniem nowych zbiorników wodnych na terenach pogórnich), który pozwoli częściowo wypełnić lukę miejsc pracy.

24. TPSTWW określa trzy cele strategiczne (CS):

CS 1. Budowa zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym.

CS 2. Zapewnienie zintegrowanej przestrzeni wysokiej jakości.

CS 3. Aktywne społeczeństwo.

W ramach CS 1 został wskazany typ operacji *Zdywersyfikowana i unowocześniona gospodarka*, obejmujący:

- wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym inkubacja przedsiębiorstw;
- budowa ekosystemu start-up'owego, w tym budowa i rozwój hubów technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości czy przestrzeni coworkingowych;
- wsparcie inwestycji w MŚP w zakresie dostosowywania do zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych oraz tworzenia nowych miejsc pracy, a także internacjonalizacja i cyfryzacja działalności przedsiębiorstw;
- inwestycje w infrastrukturę B+R jednostek naukowych i/lub przedsiębiorstw (w tym ich konsorcjów), a także wsparcie projektów badawczo-rozwojowych oraz z zakresu komercjalizacji wyników prac B+R, w tym wsparcie usług doradczych i badawczych dla MŚP w obszarach Inteligentnych Specjalizacji (IS);
- wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych oraz zwiększenie dostępu m.in. przedsiębiorców do tych usług;
- projekty z zakresu poprawy efektywności energetycznej i wymiany źródeł ciepła na zeroemisyjne w przedsiębiorstwach;
- upowszechnienie GOZ, w tym zmniejszenie zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych w przedsiębiorstwach.

25. Celem **Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski 2030** (grudzień 2022) jest podniesienie innowacyjności i konkurencyjności regionu poprzez rozwój Inteligentnych Specjalizacji (IS). Będą one zajmować istotne miejsce w procesie dywersyfikacji subregionalnej gospodarki, w szczególności w zakresie B+R i rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw, co powinno przyczynić się do wzrostu poziomu konkurencyjności i innowacyjności Wielkopolski Wschodniej.

Podstawą dla rozwoju subregionu będzie w szczególności potencjał nowych rynków powstały w oparciu o podregionalną IS „Odnawialne Źródła Energii i nowoczesne technologie energetyczne”, zwłaszcza w oparciu o wodór (w tym stworzenie w Wielkopolsce Wschodniej jednej z 5 dolin wodorowych w kraju), a także podejmowanie innych działań przybliżających subregion do neutralności klimatycznej.

Samorząd województwa wielkopolskiego określił w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030* cztery cele strategiczne, w tym CS 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców oraz CS 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.

Jednym z obszarów strategicznej interwencji określonych w Strategii jest Koniński Obszar Funkcjonalny (KOF), dla którego zostały określone kluczowe kierunki działań w ramach CS 1 oraz CS 2.

Przyjęty w grudniu 2022 r. dokument *Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej* określa trzy cele strategiczne, w tym CS 1. Budowa zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym.

Szacowana luka finansowa / niezaspokojony popyt w zakresie przedmiotu Opinii

26. Jak było to wspomniane, celem Opinii jest aktualizacja oceny ex ante dla IF w FEW 2021+ opracowanej w ramach „Analizy potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych” (**Ocena ex ante**) – raporcie przygotowanym w październiku 2021 r. przez EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o. Ocena ex ante została wykonana na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Wykonawca Oceny ex ante stosował (z pewnymi modyfikacjami) metodologię opisaną w raporcie „Opracowanie metodologii szacowania oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem” (**Badanie MFiPR**), przygotowanym w marcu 2020 r. przez konsorcjum firm Ipopema i Epsec na zamówienie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Elementem Badania MFiPR był także „Podręcznik metodologiczny” określający rekomendowaną metodologię szacowania luki finansowej.

27. Badanie przeprowadzone dla opracowania Oceny ex ante obejmowało:

- Analizę *desk research*, obejmującą m.in. dane statystyki publicznej (które posłużyły do obliczenia wysokości niezaspokojonych potrzeb finansowych, luki finansowej i kapitałowej w poszczególnych obszarach interwencji).
- Badania jakościowe - 28 wywiadów pogłębionych.
- Badania ilościowe realizowane w zależności od badanej grupy techniką CATI (wspomagana CAWI) lub CAWI (wspomagana CATI). Badania objęły między innymi jednostki samorządu terytorialnego (**JST**) (n=241, zbadano niemal całą populację), przedsiębiorstwa sektora MŚP (n=2387, próba losowa), wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe (n=150, próba losowa) oraz wnioskodawców nieskutecznych (n=789, próba losowa).
- Analizy eksperckie (prognozowanie).

Analiza danych obejmowała analizę statystyczną (w tym statystyki opisowe), prognozowanie (modele trendu) oraz ekstrapolację wartości z badanej próby na populację.

28. Badanie na potrzeby opracowania Oceny ex ante dotyczyło 8 obszarów potencjalnej interwencji publicznej: Przedsiębiorczość; Innowacyjność; Działalność IOB; Usługi publiczne: Edukacja, Włączenie społeczne, Ochrona zdrowia, oraz Działalność kulturalna, turystyczna i sportowa; Transport; Energetyka; Ochrona środowiska oraz Rewitalizacja.

Dla każdego z tych obszarów zostały oszacowane odpowiednio niezaspokojone potrzeby finansowe lub luka finansowa i kapitałowa. Oszacowania dotyczyły perspektywy do 2029 roku. Metodologia oszacowania została przedstawiona w Załączniku 1 do Oceny ex ante – „Opis metodyki badań”.

Ze względu na cel Opinii, w dalszej części opracowania analiza wniosków z Oceny ex-ante koncentruje się na obszarach zgodnych z CP 1 (Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa) i CP2 (Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna

Europa) oraz – jednocześnie – dotyczących sytuacji i potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw (tj. potencjalnych beneficjentów Działania 10.8).

29. W literaturze do najczęstszych powodów niedoskonałości (zawodności) rynku zalicza się: niewystarczającą podaż kapitału na rynku bankowym, asymetrię informacji pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą, racjonowanie kredytu oraz wysokie koszty dostępu do finansowania.

W przypadku wszystkich obszarów interwencji wykonawca Oceny ex ante zidentyfikował niedoskonałości rynkowe, wpływające na nieoptymalny poziom inwestycji, w tym:

- w obszarze Przedsiębiorczość - asymetria informacji, efekty zewnętrzne, siła monopolii;
- w obszarze Innowacyjność - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji;
- w obszarze Energetyka - efekty zewnętrzne, dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji.

Niedoskonałości te wpłynęły na powstanie luki finansowej i kapitałowej, głównie w przypadku przedsiębiorstw.

30. Wykonawca Oceny ex ante wskazał m.in. na poniższe przyczyny zawodności rynku (s. 86 i nast.):

- Asymetria informacji – spowodowana przez różnicę w wiedzy między dostawcą a nabywcą, prowadzącą do wyboru rozwiązań nieoptymalnych. W wyniku tej różnicy obie strony transakcji tracą w porównaniu z sytuacją, w której posiadałyby pełną wiedzę. Przykładem może być niewiedza banku na temat wypłacalności kredytobiorcy.
- Efekty zewnętrzne – występujące wówczas, gdy podmiot (w tym przedsiębiorstwo) nie jest w stanie otrzymać wszystkich korzyści, jakie wynikają z efektów dla gospodarki generowanych przez usługę lub produkty. Przykładem może być wdrażanie wyników prac B+R, kiedy finansowanie przedsiębiorstwa jest zbyt ryzykowne lub nieopłacalne dla komercyjnych instytucji finansowych, mimo społecznych korzyści danego przedsięwzięcia.
- Dobra publiczne niekonkurencyjne w konsumpcji – sytuacja, gdy nie można danego dobra lub usługi wyłączyć z konsumpcji (tzn. nie można nikomu odmówić korzystania z dobra lub usługi).

Podmiotami narażonymi na występowanie niedoskonałości rynkowych są szczególnie start-upy i MŚP. Nieoptymalny poziom inwestycji w przypadku tych podmiotów wynika z niedostatecznych środków własnych, niestabilnej sytuacji finansowej oraz niskiej skłonności do podejmowania ryzyka przez instytucje finansowe w przypadku ubiegania się o finansowanie komercyjne. W wypadku tych podmiotów występuje także asymetria informacji. Przedsiębiorca często ma niepełną wiedzę o sytuacji rynkowej i możliwościach swojego rozwoju, dlatego nie wybiera najlepszych (optymalnych) rozwiązań, decydując się na rozwiązania suboptymalne.

31. Analiza desk research pozwoliła Wykonawcy Oceny ex ante na wyodrębnienie poniższych przyczyn powstawania luki finansowej (s. 98 i nast.):

Przyczyny związane z sytuacją rynkową, gospodarczą i/lub prawną:

- wahania kosztów związanych z projektem inwestycyjnym (w tym np. stawek rynkowych, czy kosztów pracy),
- zmiany kursów walut,
- zmiany w przepisach prawa,
- sytuacja gospodarcza kraju.

Przyczyny związane z sytuacją podmiotu, w tym sytuacją finansową:

- płynność finansowa przedsiębiorstwa,
- posiadane środki na wkład własny,
- zdolność kredytowa przedsiębiorstwa,
- brak odpowiednich zabezpieczeń dla zaciąganych zobowiązań,
- krótki czas funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku,
- prowadzenie działalności innowacyjnej o wysokim stopniu ryzyka,
- prowadzenie działalności (w całości lub części) o charakterze społecznym,
- prowadzenie działalności niskodochodowej.

Wykonawca wyodrębnił także przyczyny związane ze skutkami pandemii COVID-19 (które spowodowały pogłębienia luki), w tym m.in. zwiększenie niepewności funkcjonowania na rynku wszystkich podmiotów gospodarczych oraz mniejsza skłonność banków i innych instytucji finansowych do udzielania finansowania.

Wnioski z Oceny ex ante, potwierdzone w trakcie przeprowadzonych wywiadów indywidualnych wskazują, że w przypadku firm z sektora MŚP głównymi powodami zawodności rynku wpływającymi na nieoptymalny poziom inwestycji w Wielkopolsce są m.in. wysokie koszty dostępu do finansowania (cena kredytu) oraz asymetria informacji pomiędzy kredytodawcą a kredytobiorcą (wpływająca m.in. na oczekiwane przez banki zabezpieczenia).

32. Wykonawca Oceny ex ante przyjął poniższe założenia badawcze:

- Metodyka Badania MFiPR została wykorzystana do obliczenia luki finansowej oraz wskazania wiodących potrzeb inwestycyjnych w regionie. W szczególności wartości w ramach poszczególnych wskaźników (zmiennych) zostały rozszacowane do poziomu województwa z wykorzystaniem dostępnych danych (m.in. PKB, liczba ludności i inne dane kontekstowe).
- Wykonawca przyjął strukturę analiz podobną jak w Badaniu MFiPR, z rozdzieleniem dwóch obszarów - Przedsiębiorczość i Innowacyjność.

Potrzeby finansowe firm w zakresie przedsiębiorczości były przedmiotem badań kwestionariuszowych przeprowadzonych przez wykonawcę Oceny ex ante w czerwcu 2021 r. Najwięcej przedstawicieli MŚP w badaniu wskazało na występowanie u nich potrzeb inwestycyjnych w zakresie: tworzenia nowych miejsc pracy (11,23% wskazań), dofinansowania założenia działalności gospodarczej (8,71%) oraz szkoleń i kształcenia zawodowego (7,46%).

33. Dla oszacowania potrzeb o charakterze inwestycyjnym dla Wielkopolski, wykonawca Oceny ex ante wykorzystał m.in. dane GUS dotyczące nakładów na rzeczowe aktywa trwałe dla przedsiębiorstw niefinansowych; dane dotyczące PKB Polski za 2020 r. oraz prognozy wzrostu PKB do 2030 r.

Wykonawca Oceny ex ante:

- Przyjął wskaźnik finansowania zewnętrznego potrzeb inwestycyjnych i obrotowych (29,7% jako średnia z lat 2008-2019) i potrzeb w zakresie B+R (22,6%).
- Przy obliczaniu nakładów inwestycyjnych wziął pod uwagę średnią dynamikę wzrostu nakładów na rzeczowe aktywa trwałe dla okresu 2014-2019, skorygowaną o prognozę PKB (w związku z pandemią COVID-19).
- Uwzględnił wartość wskaźnika nakładów B+R w przedsiębiorstwach zgodnie z wartością przyjętą przez Radę Ministrów do 2030 r. (0,8% dla lat 2019 i 2020, zwiększaną dla każdego kolejnego roku o 0,05%).
- Założył udziały poszczególnych rozwiązań w finansowaniu zewnętrznym - dla MŚP: 49% - kredyt, 25% - dotacje, 19% - leasing, 7% - inne; zaś dla dużych przedsiębiorstw: 59% - kredyt, 16% - dotacje, 16% - leasing, 9% - inne.
- Dla wyliczenia wartości środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania (oddzielnie dla działalności B+R, nakładów inwestycyjnych i obrotowych) wykonawca założył zgodnie z danymi z lat 2008-2019, że odsetek finansowania zewnętrznego działań B+R wynosi 22,6%, a działań inwestycyjno-obrotowych - 29,7%.
- Dla wyliczenia nakładów na działalność B+R wykonawca wykorzystał dane oraz publikacje tematyczne GUS przy uwzględnieniu danych z 2020 r. oraz obliczył odsetek, jaki stanowią nakłady B+R w stosunku do PKB w roku bazowym (2020).
- Dla określenia luki w dostępie do finansowania kapitałowego dla przedsiębiorstw innowacyjnych wykonawca przyjął jako bazę do obliczeń liczbę powstałych start-upów finansujących się środkami własnymi oraz zainteresowanych finansowaniem kapitałowym. Start-upy zostały podzielone na te we wczesnej fazie rozwoju oraz będące w fazie wzrostowej. Średnia wielkość inwestycji startupów we wczesnej fazie rozwoju została przyjęta na poziomie 1,395 mln zł, start-upów w fazie wzrostu – 19,53 mln zł.

34. W rezultacie przeprowadzonych badań (w tym analizy desk research) wykonawca Oceny ex ante dokonał następujących oszacowań:

- ✓ Łączne potrzeby na nakłady inwestycyjne (Tabela 17 Oceny ex ante) wszystkich przedsiębiorstw z terenu województwa wielkopolskiego do 2029 r. wynoszą około 33,6 mld zł, w tym około 18,26 mld zł stanowią potrzeby inwestycyjne oszacowane dla okresu 2025-2029;
- ✓ Łączne potrzeby na nakłady inwestycyjne sektora MŚP (przedsiębiorstw mikro, małych i średnich z terenu województwa wielkopolskiego) wynoszą w okresie 2025-2029 **ok. 10,24 mld zł.**
- ✓ Łączne potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe (Tabela 18) wszystkich przedsiębiorstw z terenu województwa wielkopolskiego do 2029 r. wynoszą prawie 190 mld zł, w tym około 103,1 mld zł stanowią potrzeby oszacowane dla okresu 2025-2029.
- ✓ Łączne potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe przedsiębiorstw mikro, małych i średnich z terenu województwa wielkopolskiego wynoszą w okresie 2025-2029 **ok. 47,0 mld zł.**
- ✓ Luka kapitałowa w Wielkopolsce w obszarze Innowacyjność (dla roku 2020) wynosi ok. 286 mln zł.
- ✓ Luka kapitałowa dla MŚP (start-upów) z prognozą do 2029 r. wynosi łącznie 3,79 mld zł.
- ✓ Luka kapitałowa dla przedsiębiorstw innowacyjnych w fazie wzrostu wynosi 157 mln zł.
- ✓ Luka kapitałowa dla przedsiębiorstw innowacyjnych we wczesnej fazie wynosi 128 mln zł.
- ✓ Luka finansowa finansowania dłużnego w sektorze MŚP w podziale na lukę gwarancji, pożyczek i finansowania dłużnego wynosi:
 - łączna luka (pożyczki i gwarancje) dla okresu 2020-2029 (Tabela 19) - ok. 168 mld zł, w tym:
 - ok. 91,43 mld zł wynosi łączna szacowna luka finansowania dłużnego dla okresu 2025-2029 (w tym 70,46 mld zł - luka dla pożyczek dla).

35. W Obszarze Energetyka, na podstawie analizy desk research wykonawca Oceny ex ante dokonał oszacowań dla całego województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku w 5 podobszarach: Odnawialne źródła energii (**OZE**), Elektromobilność, Ciepłownictwo; Efektywność energetyczna oraz Biomasa.

Poniżej zostały przedstawione wyniki oszacowań dla tych podobszarów (z wyłączeniem biomasy).

- OZE: potrzeby finansowe województwa wielkopolskiego do 2030 roku w zakresie inwestycji w OZE (Tabela 36) wynoszą ok. 3,64 mld zł, w tym elektrownie fotowoltaiczne – ok. 296,6 mln zł i fotowoltaika (mikroinstalacje) ok. 1,24 mld zł. Łączne potrzeby na elektrownie fotowoltaiczne i mikroinstalacje fotowoltaiczne zostały oszacowane dla okresu 2026-2030 na **ok. 476,5 mln zł.**

- Elektromobilność: potrzeby inwestycyjne województwa wielkopolskiego do 2030 r. wynoszą 64,64 mln zł w przypadku punktów ładowania AC oraz 5,6 mln zł, w przypadku punktów DC.
- Ciepłownictwo: zapotrzebowanie na kapitał obcy wynosi łącznie 494 mln zł, w tym 244 mln zł w okresie 2021-2025 r. i 250 mln zł w okresie 2026-2030 r.
- Efektywność energetyczna: łączne potrzeby w okresie do 2030 roku wynoszą ok. 4,8 mld zł.

36. Przedstawione w Ocenie ex ante propozycje alokacji na poszczególne instrumenty finansowe w FEW 2021+ oraz założenia i parametry produktów finansowych zostały w listopadzie 2023 r. zaktualizowane w analizie „Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 – aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych”. Opracowana przez MWS Consulting na zlecenie UMWW analiza nie obejmowała weryfikacji luki finansowej.

Przyjęto, że wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych lub luki finansowej i kapitałowej przedstawione w Ocenie ex ante zostały oszacowane w sposób rzetelny i prawidłowy.

Na podstawie przedstawionych w Ocenie ex ante szacunków dla województwa wielkopolskiego i dla okresu do 2030 roku, zostały przyjęte poniższe szacunkowe wartości:

- Łączne potrzeby na nakłady inwestycyjne sektora MŚP (przedsiębiorstw mikro, małych i średnich) wynoszą w okresie 2025-2029 **ok. 10,24 mld zł**.
- Łączne potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe przedsiębiorstw mikro, małych i średnich wynoszą w okresie 2025-2029 **ok. 47,0 mld zł**.
- Luka kapitałowa w Wielkopolsce w obszarze Innowacyjność (dla roku 2020) wynosi **ok. 286 mln zł**.
- Luka finansowa w sektorze MŚP dla pożyczek dla okresu 2025-2029 wynosi **ok. 70,4 mld zł**.
- Łączne potrzeby finansowe w obszarze budowy elektrowni fotowoltaicznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych dla okresu 2026-2030 wynoszą **ok. 476,5 mln zł**.

Potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstw – wnioski z analizy desk research

37. Dla oszacowania potrzeb inwestycyjnych i finansowych MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej w obszarach Przedsiębiorczość; Innowacyjność oraz podobszarze OZE i GOZ (w Obszarze Energetyka) zostały wykorzystane poniższe metody badawcze:

- Analiza desk research.
- Zogniskowane wywiady grupowe (FGI).
- Indywidualne wywiady pogłębione (IDI).

- Analizy eksperckie.

38. Biorąc pod uwagę, iż:

- badanie przeprowadzone dla opracowania Oceny ex ante obejmowało kilka metod badawczych,
- badania ilościowe dotyczyły dużej liczby respondentów,
- wyniki badania zostały zaakceptowane przez UMWW,

przyjęto, że wartości niezaspokojonych potrzeb finansowych lub luki finansowej i kapitałowej przedstawione w Ocenie ex ante zostały oszacowane w sposób rzetelny i prawidłowy.

39. Weryfikacja oszacowanych w Ocenie ex ante potrzeb inwestycyjnych i finansowych przedsiębiorstw z terenu Wielkopolski Wschodniej zostało wykonane wg poniższych kroków:

Krok 1: Została określona wartość odpowiednio potrzeb inwestycyjnych i finansowych lub luki finansowej (w strukturze oszacowań przyjętej w Ocenie ex ante, opisaney powyżej) dla całego województwa wielkopolskiego:

- Łączne potrzeby na nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 10,24 mld zł.**
- Łączne potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe przedsiębiorstw sektora MŚP w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 47,0 mld zł.**
- Luka finansowa w sektorze MŚP dla pożyczek dla okresu 2025-2029 wynosi **ok. 70,4 mld zł.**
- Luka kapitałowa w obszarze Innowacyjność (dla roku 2020) wynosi **ok. 286 mln zł.**
- Łączne potrzeby finansowe w obszarze budowy elektrowni fotowoltaicznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych dla okresu 2026-2030 wynoszą **ok. 476,5 mln zł.**

40. **Krok 2:** W celu oceny aktualności ww. szacunków, w kolejnym kroku porównano wartości poniższych wskaźników podanych w Ocenie ex ante:

- Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe przedsiębiorstw niefinansowych.*
- Finansowanie zewnętrzne potrzeb inwestycyjnych i obrotowych.*
- Nakłady B+R w stosunku do PKB.*
- Tempo wzrostu PKB.*

z najbardziej aktualnymi danymi (lub szacunkami).

41. Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe przedsiębiorstw niefinansowych

Wartość nakładów na rzeczowe aktywa trwałe przedsiębiorstw niefinansowych w roku 2020 wyniosła 224,7 mld zł. Wartość nakładów w roku 2023 r. wyniosła natomiast 322,3 mld zł (są to dane dla całego kraju).

Źródła: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 roku*, GUS, Warszawa, 2021. *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r.*, GUS, Warszawa, 2024.

Tak znaczny wzrost (o 43%) nakładów na rzeczowe aktywa trwałe przedsiębiorstw niefinansowych wynika jednak przede wszystkim z inflacji.

Skumulowana inflacja w latach 2020-2023 wyniosła około 40% (wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w kolejnych latach wynosił 2020 r. – 3,4%; 2021 r. – 5,1%; 2022 r. – 14,4%; 2023 r. – 11,4%).

Można zatem przyjąć, że zmiana wskaźnika *Nakłady na rzeczowe aktywa trwałe przedsiębiorstw niefinansowych* nie ma istotnego wpływu na oszacowaną w Ocenie ex ante wartość łącznych potrzeby na nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP (w tym wartość potrzeb finansowych w obszarze budowy elektrowni fotowoltaicznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych).

42. Wskaźnik finansowania zewnętrznego potrzeb inwestycyjnych i obrotowych

Zgodnie z danymi NBP w okresie 2015-2022 (tj. okresie dostępności danych) nie obserwowano żadnych systematycznych zmian struktury finansowania inwestycji.

Źródło: Szybki Monitoring NBP „Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw”, NBP Nr 01/24 (styczeń 2024 r.).

Można zatem uznać, że zmiana wskaźnika finansowania zewnętrznego potrzeb inwestycyjnych i obrotowych nie ma istotnego wpływu na oszacowaną w Ocenie ex ante wartość łącznych potrzeb na nakłady w aktywa obrotowe przedsiębiorstw sektora MŚP.

43. Nakłady B+R w stosunku do PKB

Faktyczna relacja nakładów krajowych brutto na działalność B+R (GERD) do PKB (w %) miała w ostatnich latach następujące wartości: 2018 r. - 1,21%; 2019 r. - 1,32%; 2020 r. - 1,39%; 2021 r. - 1,43%; 2022 r. - 1,45%; 2023 r. - 1,56%.

Źródło: *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2023 r.*, GUS, 2024.

Faktyczne wartości tego wskaźnika są nieznacznie wyższe od szacunków określonych w Ocenie ex ante, gdzie przyjęto poziom 0,8% dla lat 2019 i 2020, zwiększany dla każdego kolejnego roku o 0,05%.

Warto zaznaczyć, że przyjęty wskaźnik nakładów B+R został skorygowany w Ocenie ex ante ze względu na przewidywane, odłożone w czasie skutki gospodarcze pandemii COVID. Niemniej jednak przyjęte tempo wzrostu tego wskaźnika (średnio 0,05 pp) nie odbiega od rzeczywistych danych podawanych przez GUS.

Można zatem uznać, że w przypadku wskaźnika *Nakłady B+R w stosunku do PKB* różnica pomiędzy szacunkami przedstawionymi w Ocenie ex ante a danymi dla lata 2021-2023, nie ma istotnego wpływu na oszacowaną w Ocenie ex ante wartość luki kapitałowej w obszarze Innowacyjność.

44. Wskaźnik tempa wzrostu PKB

Poniższa tabela przedstawia porównanie prognoz wzrostu PKB (rok do roku) dla okresu 2021-2023 przedstawione w Ocenie ex ante (na podstawie raportu Banku Światowego *Poland: Macro Poverty Outlook Indicators (2018–2023) Data, Digitalization, and Governance Office of the Chief Economist Spring 2021 Europe and Central Asia Economic Update*) z danymi o realnym PKB.

Tabela 3. Porównanie prognoz wzrostu PKB z Oceny ex ante z danymi GUS o realnym PKB

Rok	Prognoza przedstawiona w Ocenie ex ante	Realny wzrost PKB (%)
2021	6,8%	6,9%
2022	5,1%	5,3%
2023	0,1 %	0,1%

Źródła: Poland: Macro Poverty Outlook Indicators (2018–2023) Data, Digitalization, and Governance Office of the Chief Economist Spring 2021 Europe and Central Asia Economic Update. Dane GUS.

[Tabela 3 przedstawia porównanie prognoz wzrostu PKB z Oceny ex ante z danymi GUS o realnym wzroście PKB w latach 2021-2023.]

Niewielkie różnice pomiędzy szacowanym w 2020 r. wzrostem PKB, a realnym wzrostem PKB w latach 2021-2023, pozwalają na wniosek, iż wskaźnik *Tempo wzrostu PKB* nie ma istotnego wpływu na oszacowane w Ocenie ex ante wartości potrzeb na nakłady inwestycyjne i na nakłady w aktywa obrotowe oraz na wielkość luki finansowej.

Biorąc powyższe pod uwagę można przyjąć, że wartości potrzeb finansowych przedsiębiorstw sektora MŚP z terenu województwa na nakłady inwestycyjne i na nakłady w aktywa obrotowe dla okresu 2025-2029 oraz wartości luki finansowej i kapitałowej określone w Ocenie ex ante pozostają aktualne.

45. **Krok 3:** Wartości określone w kroku 1 i zweryfikowane w kroku 2 zostały pomnożone przez zaokrąglony udział procentowy przedsiębiorstw z terenu Wielkopolski Wschodniej w łącznej liczbie firm zarejestrowanych na terenie województwa wielkopolskiego, tj. **9,3%**.

W efekcie zostały oszacowane poniższe wartości dla przedsiębiorstw sektora MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej:

- Potrzeby na nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 952 mln zł** (tj. 10,24 mld zł x 9,3%).
- Potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 3,8 mld zł**.
- Luka finansowa w sektorze MŚP dla pożyczek dla okresu 2025-2029 wynosi **ok. 3,76 mld zł**.
- Luka kapitałowa w obszarze Innowacyjność (dla roku 2020) wynosi **ok. 26,9 mln zł**.
- Łączne potrzeby finansowe w obszarze budowy elektrowni fotowoltaicznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych w okresie 2026-2030 wynoszą **ok. 44,31 mln zł**.

Należy podkreślić, że oszacowane dla okresu 2025-2029 łączne potrzeby finansowe przedsiębiorstw z terenu Wielkopolski Wschodniej (na nakłady inwestycyjne i na nakłady w aktywa obrotowe) są kilkadziesiąt razy większe niż planowana wartość nowego instrumentu finansowego.

Potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstw – wnioski z badań jakościowych

46. Dla zweryfikowania i pogłębienia wyników szacowania luki oraz potrzeb inwestycyjnych i finansowych MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej zostały przeprowadzone zogniskowane wywiady grupowe (FGI) i indywidualne wywiady pogłębione (IDI).

W ramach badania zostało przeprowadzonych łącznie 21 indywidualnych wywiadów pogłębionych, w tym 17 IDI z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej oraz 4 IDI z osobami dysponującymi wiedzą o wdrażaniu instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027.⁸

47. Wywiady pogłębione z przedstawicielami przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej zostały wykonane w okresie 12 września-13 października 2025 r. Wywiady zostały przeprowadzone z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP zaliczonych do trzech kategorii określonych w OPZ:

- Podmioty które skorzystały z instrumentów finansowych finansowanych ze środków UE lub z re-użycia środków UE.
- Podmioty, które nie skorzystały z instrumentów finansowych finansowanych ze środków UE lub z re-użycia środków UE.
- Wnioskodawcy FEW 2021-2027 będący przedstawicielami sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej.

Do doboru firm do wywiadów zostały wykorzystane dane teleadresowe pozyskane przez Wykonawcę. Wywiady były prowadzone w oparciu o scenariusz uzgodniony z Zamawiającym.

Wśród 17 firm uczestniczących w badaniu:

- 13 podmiotów ma status mikroprzedsiębiorstwa, 4 podmioty – małego przedsiębiorstwa;
- 7 przedsiębiorstw prowadzi działalność produkcyjną; 3 przedsiębiorstwa - działalność produkcyjno-usługową; a 7 przedsiębiorstw świadczy usługi (w tym usługi doradcze).

⁸ Zaproszenie do wywiadów grupowych z przedsiębiorcami zostało wysłane do 20 przedsiębiorców wskazanych przez Turecką Izbę Gospodarczą. Gotowość do udziału w FGI wyraziło jedynie dwóch przedsiębiorców. Jako przyczynę odmowy udziału w FGI pozostali przedsiębiorcy wskazywali przede wszystkim ryzyko przekazania innym uczestnikom wywiadu opinii i informacji, które mogłyby zostać wykorzystane przez konkurencję. Dwóch przedsiębiorców, którzy wyrazili gotowość do udziału w FGI ostatecznie wzięło udział w dodatkowych wywiadach indywidualnych.

Tabela 4. Lista wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzonych z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej

Siedziba przedsiębiorstwa	Wielkość firmy i typ przedsiębiorstwa	Data wywiadu
Podmioty prowadzące działalność gospodarczą które <u>skorzystały z instrumentów finansowych</u> finansowanych ze środków UE lub z re-użycia środków UE		
m. Konin	Małe przedsiębiorstwo, firma produkcyjno-usługowa	26.09.2025
powiat koniński	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjna	23.09.2025
powiat kolski	Małe przedsiębiorstwo, firma produkcyjna	16.09.2025
powiat słupecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjna	17.09.2025
powiat turecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma świadcząca usługi doradcze	16.09.2025
Podmioty prowadzące działalność gospodarczą które <u>nie skorzystały z instrumentów finansowych</u> finansowanych ze środków UE lub z re-użycia środków UE		
m. Konin	Mikroprzedsiębiorstwo, firma świadcząca usługi doradcze	17.09.2025
powiat koniński	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjna	17.09.2025
powiat kolski	Mikroprzedsiębiorstwo, firma usługowa	23.09.2025
powiat słupecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjna	24.09.2025
powiat turecki	Małe przedsiębiorstwo, firma produkcyjna	25.09.2025
powiat turecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma usługowa	10.10.2025
powiat turecki	Małe przedsiębiorstwo, firma produkcyjno-usługowa	13.10.2025
<u>Wnioskodawcy FEW 2021-2027</u> będący przedstawicielami sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej		
m. Konin	Mikroprzedsiębiorstwo, firma świadcząca usługi doradcze (IT) i zajmująca się handlem	16.09.2025
powiat koniński	Mikroprzedsiębiorstwo, firma doradcza	17.09.2025
powiat kolski	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjno-usługowa	12.09.2025
powiat słupecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma usługowa z branży turystycznej	12.09.2025
powiat turecki	Mikroprzedsiębiorstwo, firma produkcyjno-usługowa	25.09.2025

Opracowanie własne.

[Tabela 4 przedstawia listę wywiadów indywidualnych przeprowadzonych z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej.]

Tabela 5. Podsumowanie informacji uzyskanych w trakcie wywiadów indywidualnych z przedsiębiorcami.

Wielkość przedsiębiorstwa Rodzaj prowadzonej działalności	Czy firma korzysta z kredytów bankowych	Czy firma korzystała z pożyczek	Czy firma ubiegała się o dotacje	Czy firma realizowała inwestycje w 3 ostatnich latach	Czy firma planuje realizację inwestycji (ew. szacunkowa wartość)
Małe Produkcja	Nie	Tak	Nie	Tak	Tak (1-5 mln zł)
Mikro Produkcja	Nie	Tak	Nie	Tak	Tak (600 tys. zł)
Mikro Usługi	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Mikro Usługi	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak (100-150 tys. zł)

Mikro Produkcja	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak (200 tys. zł)
Mikro Usługi / handel	Nie	Nie	Tak	Nie	Tak (-)
Mikro Usługi	Nie	Tak	Nie	Tak	Tak (200-500 tys. zł)
Mikro Produkcja i usługi	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak (-)
Mikro Usługi	Nie	Nie	Tak	Tak	Tak (-)
Mikro Produkcja	Nie	Tak/Nie (firma otrzymała decyzję pozytywną, ale zrezygnowała z pożyczki)	Nie	Tak	Tak (0,5-1,0 mln zł)
Mikro Usługi	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak (100 – 200 tys. zł)
Małe Produkcja	Tak (kredyt w rachunku bieżącym)	Tak	Nie	Tak	Tak 1 – 2 mln zł
Mikro Produkcja i usługi	Nie	Nie	Nie	Tak	Tak (300 – 500 tys. zł)
Mikro Produkcja i usługi	Nie	Tak	Tak	Tak	Tak (0,5 – 1,0 mln zł)
Małe Produkcja	Tak (kredyt w rachunku bieżącym; kredyt inwestycyjny)	Tak	Nie	Tak	Tak (1 – 1,5 mln zł)
Mikro Usługi	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak (-)
Małe Produkcja	Tak (kredyt w rachunku bieżącym)	Nie	Nie	Tak	Tak (0,5 – 1,0 mln zł)

Opracowanie własne.

[Tabela 5 przedstawia podsumowanie informacji uzyskanych w trakcie wywiadów indywidualnych z przedsiębiorcami z Wielkopolski Wschodniej.]

48. Warto odnotować poniższe obserwacje i wnioski z przeprowadzonych wywiadów:

- Jedynie 3 firmy (17,6% łącznej liczby badanych firm) korzystają z kredytów bankowych, w tym jedna – z kredytu inwestycyjnego. Pozostałe firmy finansują swoją działalność z przychodów. Jako powody braku gotowości korzystania z kredytu respondenci wskazywali przede wszystkim cenę (oprocentowanie) kredytów; ryzyko braku możliwości obsługi kredytu w przypadku spadku przychodów oraz brak zabezpieczeń akceptowalnych przez banki.

- 12 firm (70,5%) zrealizowało w ostatnich latach inwestycje. Inwestycje te dotyczyły m.in. budowy hali magazynowej; rozbudowy hali produkcyjnej; zakupu nowej linii produkcyjnej; instalacji OZE (PV); zakupu środków transportu oraz zakupu systemów i aplikacji komputerowych.

- 15 firm planuje w najbliższych 2 latach inwestycje. Szacunkowa wartość tych inwestycji waha się od 100 tys. do 5 mln zł.

- 13 firm warunkuje rozpoczęcie inwestycji od dostępności finansowania o preferencyjnych warunkach – dotacji lub niskooprocentowanych pożyczek.

Należy podkreślić, że ze względu na stosunkowo niewielką liczbę respondentów, którzy wzięli udział w badaniu jakościowym, powyższe wyniki należy traktować kontekstowo.

49. Badane firmy planują ponieść nakłady między innymi na:

- Szkolenia kadry zarządzającej i pracowników oraz wdrożenie systemów informatycznych, w tym CRM (firma usługowa z branży IT).
- Instalację OZE (PV) oraz zakup pompy ciepła, stacji ładowania pojazdów elektrycznych lub wodorowych (firma usługowa – usługi doradcze).
- Rozbudowę linii produkcyjnej i zakup samochodu chłodni (firma produkcyjna).
- Budynek magazynowy - hala z zapleczem socjalnym (firma produkcyjna).
- Rozbudowę parku maszynowego; zakup nieruchomości pod halę; budowę hali magazynowej (firma produkcyjna).
- Rewitalizację zieleni; zakup sprzętu wodnego (łódki, kajaki, supy), budowa toalet, naprawa pomostów (firma z branży turystycznej).
- Poprawę efektywności energetycznej budynku usługowego (firma usługowa z branży IT).

50. W odpowiedzi o pytania o pożądane zasady i parametry udzielania pożyczek, respondenci zgłosili między innymi poniższe uwagi i propozycje:

- Okres spłaty pożyczki powinien wynosić nawet do 10 lat.
- Akceptowalna przez respondentów wartość raty miesięcznej waha się od 2-3 tys. zł do 6-8 tys. zł.
- Zasadne byłoby – przynajmniej w niektórych przypadkach (np. dla najmniejszych firm) - umorzenie do 50% pożyczki po kilku latach spłaty.
- Wniosek o pożyczkę powinien być na tyle prosty, żeby nie było potrzeby zatrudniania firmy doradczej do jego wypełnienia.
- W swobodnej wypowiedzi 9 respondentów zgłosiło postulat możliwości finansowania pożyczką wydatków inwestycyjnych i obrotowych (z limitem na wydatki obrotowe na poziomie co najmniej 30%).
- Zbyt krótki jest czas na przygotowanie wniosku o pożyczkę i wymaganych dokumentów; zamiast 7 dni powinno być 30 dni. Sytuacje, kiedy nabory kończą się

po jednym dniu są deprymujące dla wnioskodawców i zniechęcają ich do aplikowania.

- Zasadne jest stworzenie różnych kryteriów oceny dla firm mikro i małych/średnich.
- W przypadku finansowania pożyczką robót budowlanych problemem może być rozliczenie pożyczki w 6 miesięcy.
- Operatorzy pożyczek mają zbyt wysokie oczekiwania dotyczące zabezpieczeń, nawet na poziomie 130-150% wartości pożyczki.
- Problem jest rosnący koszt ubezpieczeń - jednego z możliwych zabezpieczeń spłaty pożyczki.

51. Wywiady z osobami dysponującymi wiedzą o wdrażaniu instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027 zostały wykonane w dniach 26 września i 1 października 2025 r. Wywiady były prowadzone wg scenariusza uzgodnionego z Zamawiającym. Poniżej zostały przedstawione najważniejsze opinie uzyskane w trakcie wywiadów.

52. W opinii przedstawiciela Instytucji Koordynującej Umowę Partnerstwa (Departament Strategii MFIPR), w procesie programowania instrumentów finansowych powinny być wzięte pod uwagę między innymi następujące kwestie:

- Aktualna oferta instrumentów dostępnych na poziomie regionalnym i krajowym. Instytucja Zarządzająca powinna ograniczyć ryzyko nakładania się instrumentów, a szczególnie – konkurencji pomiędzy instrumentami (np. w zakresie oferowanych warunków wsparcia).
- Ze względu na czas pozostały do końca okresu kwalifikowalności perspektywy 2021-2027, przy określaniu systemu wdrażania instrumentów finansowych należy uwzględnić okres niezbędny dla wyboru podmiotu wdrażającego oraz przygotowania i uruchomienia instrumentu. Długotrwały wybór konkurencyjny podmiotów wdrażających instrumenty finansowe skróciłby czas na uruchomienie nowych produktów i udzielanie pożyczek.
- Wybór instrumentów (pożyczki, poręczenia, wejścia kapitałowe, instrumenty mieszane) i ich parametrów powinien odpowiadać na niedoskonałości rynku i potrzeby odbiorców.
- W przypadku wyboru podmiotu, który wdraża instrumenty w ramach kilku programów (regionalnych i krajowych) należy pamiętać o różnym podejściu Instytucji Zarządzających do wybranych kwestii problemowych (np. dopuszczalność finansowania maszyn i pojazdów napędzanych paliwami kopalnymi).

53. W opinii przedstawiciela Departamentu Wdrażania Programu Regionalnego UMWW:

- Kluczowym elementem sukcesu wdrożenia instrumentu finansowego są korzyści dla ostatecznych odbiorców - przede wszystkim oprocentowanie znacząco niższe, niż w przypadku kredytów bankowych. Istotna dla przedsiębiorców jest także możliwość finansowania pożyczką wydatków obrotowych.

- W przypadku wsparcia dla firm MŚP w ramach CP1 nie wydaje się potrzebne stosowanie umorzenia/dotacji – wystarczającą zachętą będzie niskie oprocentowanie.
- Wyzwaniem dla wdrażania nowego instrumentu finansowego (podobnie jak w przypadku obecnych instrumentów w FEW 2021+) mogą być rozliczenia na poziomie programu (rozliczenia zaliczek i zapewnienie płynności).
- Rozbudowana sieć instytucji finansowych doświadczonych we wdrażaniu instrumentów finansowych sprawia, że nie powinno być problemem wyłonienie pośredników finansowych obsługujących nowe pożyczki.
- Wielkopolskie przedsiębiorstwa bardzo chętnie korzystają z pożyczek, co może powodować (i powodowało w przeszłości) sytuacje, kiedy nabory wniosków kończył się bardzo szybko – popyt na pożyczki był znacznie wyższy niż podaż (tj. wielkość środków publicznych przeznaczonych na dany typ pożyczki).
- W przypadku MŚP wyzwaniem (a nawet elementem ryzyka) może być nakierowanie wsparcia publicznego (pożyczek) na bardziej skomplikowane lub wymagające obszary, np. innowacyjność, efektywności energetyczna, czy GOZ.
- Model dwustopniowy wdrażania instrumentu finansowego wiąże się z wyższymi kosztami niż jednostopniowy. Daje natomiast możliwość utrzymania spójności systemu wdrażania instrumentów finansowych w FEW 2021+.
- Przy decyzji o wyborze modelu pod uwagę powinien być wzięty stosunkowo krótki okres, jaki będzie przeznaczony na udzielanie pożyczek. W tym kontekście model jednostopniowy, w którym Instytucja Zarządzająca lub Instytucja Pośrednicząca wybierze Pośredników może okazać szybszy do wdrożenia.
- Biorąc pod uwagę czas pozostały na wdrożenie nowego instrumentu oraz sygnały ze strony przedsiębiorców, optymalnym produktem wydaje się „prosta” pożyczka inwestycyjna.

54. W opinii przedstawiciela Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.:

- Kluczowymi elementami sukcesu każdego instrumentu finansowego są warunki produktu (w tym w szczególności poziom oprocentowania); szeroka grupa docelowa; małe wymagania formalne i szybkość dotarcia finansowania do przedsiębiorcy.
- Wielkopolska odróżnia się od innych regionów zwiększonym popytem na preferencyjne pożyczki – stąd sytuacje, w których nabory na pożyczki kończą się w kilka dni.
- Szybkość wykorzystania alokacji na dany produkt może być mitygowana warunkami dostępu lub węższym kwalifikowalnym celem finansowania.
- Sygnały od przedsiębiorców wskazują na potrzebę przeznaczania na pożyczki jak największych środków (dla zapewnienia stałej dostępności oferty) i umożliwienia finansowania pożyczkami wydatków obrotowych.
- W przypadku produktu, który przewidywałby udzielanie dużych (kwotowo) jednostkowych pożyczek jest zasadny model jednostopniowy, w przypadku mniejszych wartości pożyczki – raczej model dwustopniowy.

- Ze względu na mniejsze wymagania formalne, pożyczki oferowane w ramach re-użycia stanowią i będą stanowiły konkurencję dla instrumentów finansowych w ramach Programu.

- W przypadku wsparcia dla MŚP nie wydaje się potrzebne stosowanie umorzenia/dotacji – wystarczającą zachętą będzie niskie oprocentowanie oraz ewentualnie możliwość finansowania wydatków obrotowych.

55. W opinii przedstawiciela Banku Gospodarstwa Krajowego:

-Ważnym elementem sukcesu instrumentu finansowego jest prostota, w tym jasność opisu możliwych celów finansowania. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że wyzwaniem jest takie przeniesienie zapisów z programu i SZOP do metryki lub karty produktu, aby Pośrednik Finansowy i Ostateczny Odbiorca nie mieli wątpliwości jakie cele/inwestycje mogą być finansowane.

- Oferowane produkty finansowe powinny być dostatecznie atrakcyjne dla Ostatecznych Odbiorców. Mimo zapowiedzi i prób ze strony Komisji Europejskiej i MFIPR, korzystanie z instrumentów finansowych wiąże się ze znacznymi obowiązkami dla przedsiębiorstw (np. w zakresie przestrzegania kwalifikowalności wydatków, czy sprawozdawczości).

- Przy określaniu maksymalnej kwoty pożyczki należy uwzględnić wskaźniki określone w programie. Chodzi o uniknięcie sytuacji kiedy Pośrednik Finansowy ma formalną możliwość udzielenia klientowi wyższej pożyczki, ale nie decyduje się to mając świadomość, że umowa zawarta z Menadżerem określa minimalną wartość jednostkowych pożyczek, które mają być udzielone w ramach powierzonych środków z programu. W tym kontekście należy być ostrożnym w przyjmowaniu do szacunków danych historycznych o udzielonych pożyczkach – średnie, czy mediany wartości pożyczek mogą bowiem nie przedstawiać rzeczywistego popytu na pożyczki.

- Wyzwaniem dla niektórych potencjalnych Pośredników może być zapewnienie wkładu własnego – dotyczy to szczególnie mniejszych instytucji finansowych, oraz tych które w ostatnich latach zaangażowały się w pełnienie roli Pośrednika w Wielkopolsce i w innych regionach.

- W kontekście wyboru modelu wdrażania instrumentu finansowego warto wziąć pod uwagę, że w modelu dwustopniowym Menadżer może zapewnić większą stabilność wdrażania oraz ujednolichenie podejścia w kwestiach budzących wątpliwości interpretacyjne (co ma znaczenie np. w przypadku kontroli z Instytucji Audytowej).

- W modelu jednostopniowym instytucja zarządzająca musi przejąć część zadań Menadżera, m.in. w zakresie weryfikacji kwalifikowalności wydatków, czy kontroli Pośredników.

56. Wywiad pogłębiony z udziałem przedstawicieli organizacji przedsiębiorców oraz instytucji finansowych z terenu Wielkopolski Wschodniej został przeprowadzony w dniu 7.10.2025 r. W wywiadzie wzięło udział 5 osób z 3 instytucji – Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.; Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie i Tureckiej Izby Gospodarczej.

Na wywiad byli także zaproszeni przedstawiciele Wielkopolskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. i Izby Gospodarczej Wielkopolski Wschodniej.

Dyskusja toczyła się wokół dwóch głównych zagadnień:

- potrzeb finansowych przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej oraz możliwości zaspokojenia tych potrzeb przez ofertę banków (kredyty) i pozabankowych instytucji finansowych (pożyczki);
- założenia, parametry i warunki sukcesu nowego instrumentu finansowego.

Uczestnicy wywiadu zaakceptowali propozycję moderatora, aby spotkanie odbyło się według reguły Chatham House, tzn. wypowiedzi i opinie nie będą w raporcie przypisywane do konkretnych osób. Dlatego też opinie i propozycje przedstawione poniżej nie zostały przypisane do konkretnej instytucji.

Opinie i propozycje zostały zgrupowane w kilku blokach tematycznych.

57. Popyt na finansowanie

Przedsiębiorcy z terenu Wielkopolski Wschodniej potrzebują i poszukują finansowania zewnętrznego, szczególnie o warunkach korzystniejszych niż oferta banków. Firmy poszukują finansowania inwestycyjnego; inwestycyjno- obrotowego oraz obrotowego.

Potwierdzeniem dużego popytu na pożyczki jest czas trwania naborów (nawet 1-2 dni) oraz szybka budowa portfeli pożyczek przez Pośredników.

Przedsiębiorstwa mają bardzo zróżnicowane potrzeby na finansowanie – do 30-50 tys. zł do 1-1,5 mln zł. Nie ma możliwości przewidzenia przyszłych potrzeb firm (w ujęciu typów inwestycji i ich wartości). Nowy instrument powinien zatem mieć szeroki zakres, aby odpowiadać te potrzeby.

58. Założenia instrumentu finansowego i zasady udzielania pożyczek

Nowy instrument powinien być kierowany do całego sektora MŚP. Opcją jest rozszerzenie grupy docelowej o firmy small mid cap.

Jedną z cech instrumentów finansowych (w tym pożyczek) powinna być dostępność w dłuższym okresie – daje to przewagę nad dotacjami, gdzie są określone terminy naboru wniosków. Nowy instrument powinien być dostępny w dłuższym okresie.

Przewagą instrumentów finansowych nad dotacjami jest (a przynajmniej powinna być) prostota we wnioskowaniu o pożyczkę i w jej rozliczeniu. W każdej kolejnej perspektywie finansowej wymogi związane z uzyskaniem pożyczki są coraz bardziej skomplikowane i zbliżają się do zasad dotyczących dotacji. Przykładami mogą być zasady DNSH, czy polityk równościowych.

Zakres dokumentów wymaganych do uzyskania pożyczki jest coraz szerszy (dokumenty w objętości nawet 1 – 2 segregatorów) – niezależnie od wartości wnioskowanej pożyczki.

Powoduje to konieczność korzystania przez przedsiębiorstwa z usług firm doradczych, specjalizujących się w pisaniu wniosków. Koszt przygotowania wniosku może wynieść nawet kilka tysięcy złotych. Nowy instrument powinien być na tyle prosty, aby więcej przedsiębiorców mogło samodzielnie wypełnić wniosek o pożyczkę.

Warte rozważenia jest zróżnicowanie wymogów w zależności od wartości pożyczki i/lub wnioskodawcy - prostsze zasady dotyczyłyby np. firm mikro lub pożyczek o wartości kilkudziesięciu tysięcy złotych. Alternatywą jest stworzenie dwóch produktów finansowych – dla mikroprzedsiębiorstw oraz firm małych i średnich.

W przypadku „standardowych” pożyczek minimalny okres budowy portfela to 24 miesiące, a okres bezpieczny – 36 miesięcy.

59. Cel i parametry pożyczki

Pożyczka powinna mieć charakter inwestycyjno-obrotowy, z ograniczeniem procentowym (np. 20-50%) wydatków obrotowych. Ograniczenie celu pożyczki do inwestycji może powodować sytuację, kiedy przedsiębiorca finansuje pożyczką zakup nowej maszyny, ale musi korzystać z kredytu komercyjnego na zakup surowców do produkcji.

Pożyczka powinna móc finansować całość przedsięwzięcia (inwestycji), w tym podatek VAT. Nie powinno być wymogu wkładu własnego Ostatecznego odbiorcy.

Minimalna wartość dotacji w Działaniu 10.2 była zbyt duża dla najmniejszych firm, które byłyby zainteresowane np. termomodernizacją budynku produkcyjnego lub usługowego. W nowym instrumencie powinna być stworzona możliwość uzyskania przez przedsiębiorstwa (szczególnie mikro i start-up) pożyczek o małej wartości – poniżej 100 tys. zł.

Kluczowym parametrem pożyczki jest wysokość oprocentowania. Przedsiębiorcy oczekują oprocentowania na jak najniższym poziomie (blisko 0%). Trzeba jednak pamiętać, że tak niskie oprocentowanie (szczególnie z szerokim zakresem celów finansowania) spowoduje zapewne duże zainteresowanie. W konsekwencji do Pośrednika wpłynęło dużo wniosków o pożyczkę i nabór może zakończyć się w krótkim czasie.

Przedsiębiorcy chętnie skorzystają z dotacji/umorzeń powiązanych z pożyczką. Trzeba jednak pamiętać, że instrument łączący pożyczkę z dotacją będzie bardziej skomplikowany dla Ostatecznego odbiorcy i Pośrednika – na różnych etapach (np. przygotowania wniosku; oceny wniosku przez Pośrednika; przyznawania pożyczki i uruchomienia dotacji/umorzenia części pożyczki).

Okres spłaty powinien być uzależniony od typu finansowania (dłuższy przy pożyczkach inwestycyjnych). Okres spłaty może być także uzależniony od kategorii wnioskodawcy lub typu inwestycji – dłuższy okres może być dodatkową preferencją.

Karencja w spłacie powinna dotyczyć tylko pożyczek inwestycyjnych. Okres mógłby być uzależniony od typu inwestycji.

60. Zabezpieczenia

Coraz poważniejszym problem stają się zabezpieczenia spłaty pożyczki. W wyniku pogorszenia się sytuacji finansowej części firm (w tym w wyniku epidemii Covid) Pośrednicy wymagają oprócz weksla po 2-3 inne zabezpieczenia.

Weksel nie powinien być co do zasady jedynym zabezpieczeniem. Opcjonalnie weksel mógłby być jedynym zabezpieczeniem przy pożyczkach o mniejszej wartości (np. do 100 tys. zł).

Pośrednicy powinni mieć swobodę w określaniu wartości przyjmowanego zabezpieczenia. W przeszłości te wartości bywały określane w zasadach udzielania pożyczek (np. na poziomie 130 lub 140%).

Analiza wybranych programów/schematów publicznych, które mogą stanowić konkurencję dla zaproponowanego instrumentu finansowego

61. Poniżej zostały przedstawione kluczowe informacje dotyczące:

- Wsparcia w Priorytecie 10 Programu, w tym w szczególności Działania 10.2 (kierowanego do przedsiębiorstw sektora MŚP).
- Instrumentów finansowych uruchomionych w FEW 2021+.
- Oferty Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. (**WFR**).
- Instrumentów zwrotnych w programie Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (program FENG).

Priorytet 10 Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027

62. Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027 został zatwierdzony przez Komisję Europejską 5 grudnia 2022 r., a następnie zmieniony 18 września 2025 r. Łączny budżet Programu wynosi 3,068 mld EUR, w tym 2,154 mld EUR z budżetu UE, tj. 1,252 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), 0,488 mld EUR ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz 0,415 mld EUR środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST). W okresie 2021-2027 województwo wielkopolskie dołączyło do kategorii „regionów w okresie przejściowym” (wraz z woj. dolnośląskim), co oznacza, że stopa współfinansowania projektów ze środków UE wynosi max. 70%.

W ramach Programu zostało wyodrębnionych 13 priorytetów (w tym 3 priorytety dotyczące pomocy technicznej), które realizują wszystkie pięć celów polityki spójności na lata 2021-2027 oraz cele FST.

63. Obszarem interwencji Priorytetu 10 jest subregion „Wielkopolska Wschodnia” obejmujący Konin (miasto na prawach powiatu) oraz cztery powiaty - koniński, kolski, słupecki i turecki.

Łączna wysokość alokacji Priorytetu UE (EUR) wynosi około 398 mln EUR. Instytucją Pośredniczącą dla Priorytetu 10 jest ARR w Koninie. Zgodnie ze Szczegółowym Opiszem Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (wersja SZOP.FEWP.027), w Priorytecie 10 jest może stosowane wsparcie dotacyjne (bezzwrotne) oraz instrumenty finansowe.

Zgodnie z Programem, zakres interwencji Priorytetu 10 obejmuje w szczególności:

1. Budowę innowacyjnej, zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym.
2. Zapewnienie zintegrowanej przestrzeni wysokiej jakości.

3. Rozwój aktywnego społeczeństwa.

Interwencja publiczna w tym Priorytecie ma bardzo szeroki zakres. Finansowane mają być między innymi:

- Rozbudowa i rozwój otoczenia badawczo-rozwojowego, m.in. rozwój infrastruktury badań i rozwoju (B+R), wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu (IOB).
- Rozwój potencjału rozwojowego i konkurencyjności przedsiębiorstw (w tym firm dużych). Wsparcie ma mieć kompleksowy charakter - zarówno w oparciu o komponent infrastrukturalny, jak i uzupełniający – szkoleniowy, czy promocyjny.
- Tworzenie nowych przedsiębiorstw, wspieranie samozatrudnienia oraz tworzenia nowych miejsc pracy w branżach wykorzystujących potencjały endogeniczne obszarów objętych transformacją.
- Inwestycje niezbędne do zmiany profilu działalności, w tym wprowadzenia nowych przyjaznych dla klimatu produktów, usług, procesów.
- Wsparcie procesu przejścia na model gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ).
- Realizacja inwestycji mających na celu m.in. ograniczenia zużycia energii w procesach produkcyjnych, a także wody, ciepła i chłodu.

Program określa bardzo szeroką grupę docelową odbiorców w Priorytecie 10. Odbiorcami wsparcia mogą być m.in.: mieszkańcy subregionu (w szczególności pracownicy sektora wydobywczo-energetycznego), przedsiębiorcy, IOB, klastry, jednostki naukowe i ich konsorcja, instytuty badawcze, uczelnie i szkoły wyższe, konsorcja naukowo-przemysłowe, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną (w tym spółki komunalne), szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz towarzystwa budownictwa społecznego (TBS), spółdzielnie i wspólnoty energetyczne.

64. SZOP (wersja SZOP.FEWP.027) wyodrębnia w Priorytecie 10 siedem działań. Dotychczas w ramach Priorytetu 10 zostało ogłoszonych 37 naborów (w tym 5 naborów niekonkurencyjnych) z łączną alokacją przekraczającą 1,597 mld zł. Zostało podpisanych 190 umów, co umożliwiło osiągnięcie 62% kontraktacji dla Priorytetu.

Biorąc pod uwagę cel i zakres Opinii, poniżej zostały przedstawione informacje dotyczące stanu wdrażania i struktury wniosków złożonych przez beneficjentów (przedsiębiorstwa) w ramach Działania FEWP.10.02 Wsparcie inwestycji w MŚP i dużych przedsiębiorstwach (Działanie 10.2), z alokacją (EU) 66 mln EUR.

65. Zgodnie z SZOP.027 Działanie 10.2 (Wsparcie inwestycji w MŚP i dużych przedsiębiorstwach) obejmuje 5 typów projektów:

- Wsparcie inwestycji MŚP w zakresie dostosowania do zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych oraz tworzenia nowych miejsc pracy, cyfryzacji i internacjonalizacji.
- Wsparcie poprawy energetycznej przedsiębiorstw i upowszechnienie GOZ.

- Wsparcie działalności B+R przedsiębiorcy (MŚP) lub konsorcjów przedsiębiorców z jednostkami badawczymi (gdzie liderem konsorcjum jest przedsiębiorstwo z Wielkopolski Wschodniej).

- Wsparcie inwestycji produkcyjnych w dużych przedsiębiorstwach ujętych w TPSTWW.

- Inwestycje wspierające konkurencyjność i rozwój MŚP w dostosowaniu do wyzwań gospodarki z nastawieniem na tworzenie nowych miejsc pracy.

SZOP określa także dla każdego z typów projektów:

- minimalną wartość projektu - 1 mln zł;

- minimalną wartość wydatków kwalifikowalnych w projekcie – 250 tys. zł;

- maksymalną wartość dofinansowania projektu – 20 mln zł;

- maksymalny poziom dofinansowania UE w projekcie – 70%.

66. W ramach Działania 10.2 zostało dotychczas ogłoszonych 6 naborów, w tym 5 naborów (ogłoszonych w latach 2023-2025) na wybór projektów w zakresie interwencji 021 (Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne) oraz nabór (zakończony 14.08.2025 r.) na wybór projektów w zakresie interwencji 010 (Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów).

Łącznie w ramach tych naborów beneficjenci złożyli 429 wniosków o łącznej wartości około 1,164 mld zł i o łącznej wartości dofinansowania ok. 457,28 mln zł.⁹

Wśród wnioskodawców przeważały firmy mikro, które złożyły 227 wniosków. Przedsiębiorstwa małe złożyły 122 wnioski, zaś średnie – 80 wniosków. Średnia wartość projektu (dla wszystkich złożonych wniosków) wyniosła ok. 2,715 mln zł, a mediana – 884,8 tys. zł.

Tabela 6. Struktura wniosków złożonych przez przedsiębiorców z terenu Wielkopolski Wschodniej w naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2 (wartości zostały zaokrąglone do pełnych złotych)

Typ przedsiębiorstwa	Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków	Średnia wartość
Mikro	227	359.284.964 zł	1.219.364 zł
Małe	122	430.567.799 zł	3.529.244 zł
Średnie	80	357.013.028 zł	4.687.663 zł
Razem	429	1.164.867.793 zł	

Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Zamawiającego.

[Tabela 6 przedstawia strukturę wniosków złożonych przez przedsiębiorców z terenu Wielkopolski Wschodniej w naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2.]

⁹ Źródłem danych dla analiz przedstawionych poniżej jest baza danych beneficjentów Działania 10.2, udostępniona przez Zamawiającego.

Planowane produkty w ramach nowego instrumentu finansowego w Priorytecie 10 (pożyczka lub instrument mieszany) będą mogły finansować całość przedsięwzięcia (np. inwestycji). Dlatego też w dalszej części analizie poddane zostały wartości projektów, a nie wartość wnioskowanego dofinansowania.

Wśród beneficjentów, którzy złożyli wnioski w Działaniu 10.2 było m.in. 28 podmiotów, które wskazały jako rodzaj prowadzonej przez siebie działalności „Handel hurtowy”, 35 podmiotów - „Budownictwo”, 39 podmiotów - „Turystyka, działalność związana z zakwaterowaniem i z usługami gastronomicznymi” oraz 40 podmiotów - „Opieka zdrowotna”. Najwięcej wniosków złożyły firmy, które zaklasyfikowały się do rodzaju działalności „Inne niewyszczególnione usługi” (99 wniosków) i „Pozostałe niewyszczególnione branże przemysłu wytwórczego” (117 wniosków).

Tabela 7. Wnioski złożone w kolejnych naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2

Nabór	Okres naboru	Liczba złożonych wniosków (szt.)
001/23	Czerwiec-sierpień 2023	140
001/24	Czerwiec-sierpień 2023	22
001/25	Luty-czerwiec 2024	156
002/23	Czerwiec-sierpień 2023	56
002/25	Luty-czerwiec 2024	39
003/25	Kwiecień-sierpień 2025	15

Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Zamawiającego.

[Tabela 7 przedstawia liczbę wniosków strukturę wniosków złożonych w sześciu kolejnych naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2.]

Wnioski złożone w ramach naborów dotyczyły kilkudziesięciu, bardzo zróżnicowanych PKD planowanych projektów. To rozdrobnienie (po kilka projektów w każdej kategorii PKD) nie pozwala na wyciągnięcie wniosków o charakterze ogólnym.

Działanie 10.2 (Wsparcie inwestycji w MŚP i dużych przedsiębiorstwach) obejmuje 5 typów projektów, w tym *Wsparcie inwestycji MŚP w zakresie dostosowania do zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych oraz tworzenia nowych miejsc pracy, cyfryzacji i internacjonalizacji oraz Wsparcie poprawy energetycznej przedsiębiorstw i upowszechnienie GOZ.*

Łącznie w ramach 6 naborów w Działaniu 10.2 beneficjenci złożyli 429 wniosków o łącznej wartości około 1,164 mld zł i o łącznej wartości dofinansowania ok. 457,28 mln zł.



Wśród wnioskodawców przeważały firmy mikro (które złożyły 227 wniosków) oraz przedsiębiorstwa (122 wnioski).

Średnia wartość projektu (dla wszystkich złożonych wniosków) wyniosła ok. 2,715 mln zł, a mediana – 884,8 tys. zł.

Wnioski złożone w ramach naborów dotyczyły projektów z kilkudziesięciu, bardzo zróżnicowanych PKD.

Instrumenty finansowe w FEW 2021+

67. Na podstawie Programu oraz Oceny ex ante (zaktualizowanej w listopadzie 2023 r.) została opracowana *Strategia inwestycyjna wdrażania instrumentów finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027* (Strategia Inwestycyjna). Zgodnie z aktualną wersją Strategii Inwestycyjnej z marca 2024 r. na instrumenty finansowe (w tym łączone z dotacją) planuje się przeznaczyć łącznie 123,4 mln EUR z EFRR.

W ramach tej kwoty:

- 30 mln EUR zostanie przeznaczone na wspieranie przedsiębiorstw z sektora MŚP, small mid cap oraz mid cap, w ramach Priorytetu 1, Cel Szczegółowy (CS) 1.3 *Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne*.

- 89 mln EUR będzie skierowane na realizację trzech CS: 2.1 – *Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych* (9 mln EUR), CS 2.2 – *Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju* (50 mln EUR) i CS – *Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej* (30 mln EUR).

- Pozostała część środków z alokacji FEW 2021+, zostanie przeznaczona na realizację dwóch CS w ramach Priorytetu 7: 3,52 mln EUR na realizację CS 5.1 oraz 880 tys. EUR na realizację CS 5.2.

Tabela 8. Podział tematyczny i alokacja instrumentów finansowych w FEW 2021+

Priorytet		Cel Szczegółowy	Działanie	Alokacja EFRR (EUR)
1	Fundusze Europejskie Dla Wielkopolskiej Gospodarki	Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	1.5 – Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki- Instrumenty Finansowe	30 000 000



2	Fundusze Europejskie Dla Zielonej Wielkopolski	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	2.2 – Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji gazów cieplarnianych – Instrumenty finansowe	9 000 000
		Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	2.4 – Rozwój energii odnawialnej (OZE) – Instrumenty finansowe	50 000 000
		Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	2.9 –Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej – Instrumenty Finansowe	30 000 000
7	Fundusze Europejskie Na Wielkopolskie Inicjatywy Lokalne	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)	7.2 – Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	3 520 000
		Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (EFRR)	7.2 – Rewitalizacja – Instrumenty finansowe	880 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategia inwestycyjna wdrażania instrumentów finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027* (wersja z marca 2024 r.)

[Tabela 8 przedstawia podział tematyczny i alokację na instrumenty finansowe w FEW 2021+.]

68. Biorąc pod uwagę cel i zakres Opinii (w tym koncentracja na sektorze MŚP), poniżej zostały przedstawione informacje dotyczące założeń, systemu wdrażania i efektów instrumentów finansowych uruchomionych w ramach trzech działań Priorytetu 1 i Priorytetu 2 Programu:

- Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki.
- Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE).
- Działanie 2.9 Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wszystkie te instrumenty są wdrażane w modelu z Menadżerem Funduszu Powierniczego.

Opis instrumentów oraz produktów finansowych został przygotowany na podstawie Strategii Inwestycyjnej oraz uzupełniony w oparciu o informacje dostępne na stronie Menadżerów (BGK i WFR Sp. o.o.) oraz o informacje własne. Kwoty zostały zaokrąglone.

69. Działanie 1.5 Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki¹⁰

Menadżer Funduszu Powierniczego: **Wielkopolski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.**

Alokacja EFRR: 30 mln EUR, wkład krajowy: 12,87 mln EUR.

Cele finansowania określone w Strategii inwestycyjnej:

- Wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych.
- Wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji.
- Wdrażanie wyników prac B+R.

Cele finansowania określone przez Menadżera (WFR):

- Realizacja przedsięwzięć rozwojowych - wydatki inwestycyjne i obrotowe, przy czym wydatki obrotowe nie mogą wynieść więcej niż 20% wartości pożyczki i muszą być bezpośrednio związane z finansowanym przedsięwzięciem.

Typy przedsięwzięć:

- Wdrażanie nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych.
- Wdrażanie nowoczesnych modeli biznesowych oraz procesów, w tym opartych na cyfryzacji, automatyzacji i robotyzacji.
- Wdrażanie wyników prac B+R (nie jest wymagany etap badań i prac rozwojowych).
- Dostosowanie profilu działalności i modelu biznesowego do skutków wywołanych nagłymi zmianami społeczno-gospodarczymi, w tym także związanych z poprawą bezpieczeństwa pracowników, ograniczeniem ryzyka występującego w miejscach pracy, utrzymaniem płynności finansowej.

Grupa docelowa (Ostateczni odbiorcy): przedsiębiorstwa (MŚP, przedsiębiorstwa small mid cap, przedsiębiorstwa mid cap).

Nazwa i typ produktu (zgodnie ze SI): Pożyczka inwestycyjna dla przedsiębiorstw / pożyczka lub pożyczka z dotacją.

Nazwa i typ produktu uruchomionego przez Menadżera: **Pożyczka Biznes.**

¹⁰ Dane i informacje przedstawione poniżej pochodzą ze Strategii Inwestycyjnej; strony <https://www.wfr.org.pl/oferta-posrednia/pozyczka-biznes/> (data dostępu 15.08.2025) oraz informacji z WFR.

Główne parametry produktu (zgodnie ze Strategią inwestycyjną):

- oprocentowanie: preferencyjne lub rynkowe;
- maksymalna kwota pożyczki: 3 mln zł;
- maks. okres spłaty: 10 lat;
- ewentualna dotacja w IF: do 50%.

Główne parametry produktu (określone przez Menadżera):

- oprocentowanie: stałe lub zmienne – od 1,5%;
- maksymalna kwota pożyczki: do 3 mln zł;
- maks. okres spłaty: do 8 lat.

WFR w lipcu i sierpniu 2025 r. zawarł umowy z trzema Pośrednikami na udzielanie Pożyczki Biznes:

- Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. (WARP) – umowa podpisana

10 lipca br.; limit przyznany Pośrednikowi - **50 mln zł** (w ramach Prawa Opcji WFR może udostępnić Pośrednikowi dodatkowo do 200% wartości limitu).¹¹

- Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości; umowa podpisana 17 lipca; limit przyznany Pośrednikowi - **8 mln zł** (Prawo Opcji – 100% wartości limitu).

- Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie; umowa podpisana 6 sierpnia; limit przyznany Pośrednikowi - **12 mln zł** (Prawo Opcji – 100% wartości limitu).

Wszyscy ww. Pośrednicy mogą udzielać Pożyczkę Biznes na terenie całego województwa.

Instrument finansowy w **Działaniu 1.5** Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki:

Pożyczka Biznes (produkt finansowy oferowany przez 3 Pośredników wybranych przez WFR, działający jako Menadżer) może finansować realizację przedsięwzięć rozwojowych - wydatki inwestycyjne i obrotowe (z limitem 20% wartości pożyczki), dotyczące m.in. wdrażania nowych lub ulepszonych rozwiązań produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych.

Produkt uruchomiony w Q3 2025, kierowany między innymi do firm sektora MŚP.

Główne parametry produktu: oprocentowanie: stałe lub zmienne (od 1,5%); maks. kwota pożyczki - 3 mln zł; maks. okres spłaty – do 8 lat.

Produkt nie zawiera dotacji (mimo takiej opcji określonej w Strategii Inwestycyjnej).

¹¹ Warto odnotować, że nabór ogłoszony przez WARP trwał tylko dwa dni - 1 i 2 września) - powodem zamknięcia naboru było wyczerpanie alokacji. Nie jest wykluczone, że nabór zostanie wznowiony po ocenie wniosków i uwolnieniu alokacji.

70. Działanie 2.4 Rozwój energii odnawialnej (OZE).¹²

Menadżer Funduszu Powierniczego: **Bank Gospodarstwa Krajowego**

Alokacja EFRR: 50 mln EUR, wkład krajowy: 21,43 mln EUR.

Cele finansowania:

- Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzającej energię elektryczną z OZE wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.
- Budowa i rozbudowa instalacji wytwarzających energię ciepłą i chłód z OZE wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE.

Dwa produkty określone w SI: **Pożyczka na OZE dla przedsiębiorstw** oraz **Pożyczka na OZE**.

Pożyczka na OZE dla przedsiębiorstw

Grupa docelowa Pożyczki na OZE dla przedsiębiorstw (zgodnie ze SI): przedsiębiorcy.

Grupy docelowe określone przez Menadżera: przedsiębiorstwa (mikro-, małe i średnie oraz duże); spółki prawa handlowego w których większość udziałów lub akcji posiadają JST lub ich związki; spółdzielnie energetyczne; porozumienia cywilnoprawne reprezentowane przez klastry energii; obywatelskie społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej.

Typ produktu (zgodnie ze SI): pożyczka, opcjonalnie - pożyczka z dotacją.

Typ produktu uruchomionego przez Menadżera: pożyczka.

Główne parametry produktu (zgodnie ze SI):

- oprocentowanie: preferencyjne lub rynkowe;
- maksymalna kwota pożyczki: 10 mln zł;
- maks. okres spłaty: 12 lat;
- ewentualna dotacja w IF: do 50%.

Główne parametry produktu (określone przez Menadżera):

- oprocentowanie: 1% (stałe), z możliwością obniżenia do 0,5% lub rynkowe;
- maksymalna kwota pożyczki: 5 mln zł;
- maks. okres spłaty: 10 lat.

¹² Dane i informacje przedstawione poniżej pochodzą ze Strategii Inwestycyjnej; strony <https://www.bgk.pl/produkty/pozyczka-oze-dla-przedsiębiorstw-wielkopolskie/> (data dostępu 15.08.2025) oraz informacji z BGK (przekazanych 20.09.2025).

Stan wdrażania IF:

Pięciu Pośredników (Partnerów Finansujących) wybranych przez Menadżera: Alior Bank S.A.; Bank Ochrony Środowiska S.A.; Fundusz Wschodni Sp. z o.o.; Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A.; SGB-Bank S.A. Pośrednicy rozpoczęli nabory wniosków w końcu czerwca 2025 r. Wszyscy Pośrednicy mogą udzielać Pożyczkę na terenie całego województwa.

Do 18.09.2025 został złożony jeden wniosek o wartości 3,18 mln zł.

Instrument dla przedsiębiorstw w **Działaniu 2.4** Rozwój energii odnawialnej:

Pożyczka na OZE dla przedsiębiorstw (produkt finansowy oferowany przez 5 Pośredników wybranych przez BGK, działający jako Menadżer) może finansować budowę i rozbudowę instalacji wytwarzającej energię elektryczną lub ciepłą z OZE wraz z magazynami energii.

Produkt uruchomiony w Q2 2025, kierowany między innymi do firm sektora MŚP.

Główne parametry produktu: oprocentowanie: stałe (1,0% lub 0,5%); maks. kwota pożyczki - 5 mln zł; maks. okres spłaty – do 10 lat. Produkt nie zawiera dotacji (mimo takiej opcji określonej w Strategii Inwestycyjnej).

Grupami docelowymi **Pożyczki na OZE** z dotacją w formie umorzenia określonymi przez Menadżera są m.in. JST i podległe im podmioty (z wyłączeniem spółek prawa handlowego); uczelnie; wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe oraz organizacje pozarządowe. Dotacja (w formie umorzenia) dotyczy określonych typów inwestycji i wynosi 15%.

BGK wybrał jednego Pośrednika (SGB-Bank S.A.) umowa z Pośrednikiem została podpisana 29.08.2025 r. SGB-Bank S.A. może udzielać Pożyczkę na terenie całego województwa.

71. Działanie 2.9 Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym

Menadżer Funduszu Powierniczego: **Bank Gospodarstwa Krajowego**

Alokacja EFRR: 30 mln EUR, wkład krajowy: 12,86 mln EUR.

Cele finansowania:

- Wsparcie ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE).
- Projekty ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.

Produkt określony w SI: Pożyczka GOZ.

Grupa docelowa (zgodnie ze SI): przedsiębiorstwa (MŚP, small mid cap, mid cap, duże); jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną; podmioty

świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin; uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

Grupy docelowe Pożyczki na GOZ dla przedsiębiorstw określone przez Menadżera: przedsiębiorstwa (duże, MŚP, small mid cap, mid cap, duże).¹³

Typ produktu (zgodnie ze SI): pożyczka / opcjonalnie - pożyczka z dotacją.

Typ produktu uruchomionego przez Menadżera: pożyczka z dotacją.

Główne parametry produktu (zgodnie ze SI):

- oprocentowanie: preferencyjne lub rynkowe;
- maksymalna kwota pożyczki: 20 mln zł;
- maks. okres spłaty: 12 lat;
- ewentualna dotacja w IF: do 50%.

Główne parametry produktu (określone przez Menadżera):

- oprocentowanie: 1% (stałe), z możliwością obniżenia do 0,5% lub rynkowe;
- maksymalna kwota pożyczki: 6 mln zł;
- maks. okres spłaty: 10 lat (z możliwością wydłużenia do 12 lat w ramach preferencji);
- dotacja (w formie umorzenia) do 20 % dla określonych typów inwestycji.

Stan wdrażania IF:

BGK ogłosił postępowanie przetargowe 16.09.2025 r. Termin na złożenie ofert został wyznaczony na dzień 24.10.2025 r. W przypadku wyłonienia Wykonawcy uruchomienie instrumentu jest planowane na IV kwartał 2025 r.

Instrument dla przedsiębiorstw w **Działaniu 2.9** Rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym:

Pożyczka GOZ może finansować poprawę procesów produkcyjnych; efektywne wykorzystywanie zasobów w przedsiębiorstwach (w tym w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE) oraz inwestycje ograniczające materiałochłonność poprzez wdrażanie rozwiązań technologicznych.

Główne parametry produktu: oprocentowanie: stałe (1,0% lub 0,5%); maks. kwota pożyczki - 6 mln zł; maks. okres spłaty – do 10 lat (z możliwością wydłużenia do 12 lat).

Dotacja (w formie umorzenia) - do 20 % (dla określonych typów inwestycji).

Produkt ma zostać uruchomiony w Q4 2025.

¹³ W ramach Działania 2.9 BGK przygotował produkt dla przedsiębiorstw.

Oferta Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o.

72. Potencjalną konkurencję dla interwencji z planowanego instrumentu finansowego stanowić może oferta Wielkopolskiego Funduszu Rozwoju. Aktualnie w ofercie WFR znajduje się kilka instrumentów pożyczkowych, oferowanych bezpośrednio, jak również poprzez sieć pośredników finansowych.

Pożyczki oferowane bezpośrednio przez WFR:

- Pożyczka Rewitalizacyjna, umożliwiająca finansowanie projektów realizowanych na zdegradowanych obszarach miejskich lub wiejskich.
- Pożyczka Regionalna, mająca za cel wsparcie finansowe „pod kontrakt” na realizację zamówienia publicznego dla segmentu mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
- Pożyczka Miejska, finansująca realizację projektów miejskich na terenie Wielkopolski.
- Pożyczka Ekspansja, finansująca przedsięwzięcia inwestycyjne oraz cele obrotowe wspierające ekspansję zagraniczną mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
- Linia Reporęczeńiowa, produkt finansowy dla funduszy poręczeńiowych, w ramach którego zostaje udostępniony limit reporeczeńiowy i kapitał reporeczeńiowy w celu zabezpieczenia jednostkowych poręczeń udzielanych przedsiębiorstwom z sektora MŚP z województwa wielkopolskiego.

70. Pożyczki oferowane przez pośredników:

- Pożyczka Prorozwojowa III.
- Pożyczka EKOenergetyczna III.
- Pożyczka Biznes: produkt oferowany w ramach FEW 2021+ (opisany wcześniej w pkt 69).

Każda z tych pożyczek jest oferowana mikro-, małym i średnim przedsiębiorstwom działającym na terenie województwa wielkopolskiego. Pożyczki są udzielane bez opłat i prowizji.

Pożyczka Prorozwojowa III, stanowi wsparcie inwestycyjno-obrotowe z przeznaczeniem na podniesienie konkurencyjności mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa wielkopolskiego. Pożyczki oferuje 5 pośredników, w tym ARR w Koninie.

Pożyczka EKOenergetyczna III może finansować inwestycje obejmujące wdrożenie rozwiązań przyjaznych środowisku, w tym:

- budowa lub modernizacja instalacji służących wytwarzaniu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z niezbędną infrastrukturą, w tym infrastruktura służąca przyłączaniu źródła do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej, czy systemów magazynowania energii,

- budowa lub modernizacja instalacji umożliwiających odzysk energii cieplnej powstającej w trakcie procesów przemysłowych lub podczas produkcji,
- zakup nie starszych niż 2 lata niskoemisyjnych środków transportu na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej,
- rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych i tankowania paliw alternatywnych,
- budowa lub modernizacja systemów magazynowania energii,
- inwestycje w rozwój technologii wodorowej.

Pożyczki oferuje 5 Pośredników.

Poniższa tabela przedstawia główne parametry pożyczek z których mogą korzystać przedsiębiorstwa z sektora MŚP, finansując wydatki obrotowe i inwestycyjne zgodne z CP 1 i CP2. W tabeli nie zostały przedstawione parametry Pożyczki Biznes (opisane wcześniej).

Tabela 9: Główne parametry wybranych pożyczek w ofercie WFR

Produkt	Cele finansowania	Oprocentowanie	Kwota pożyczki	Okres spłaty
Pożyczka Prorozwojowa III	Inwestycyjny Obrotowy (nie więcej niż 80% pożyczki)	Na warunkach rynkowych lub korzystniejszych niż rynkowe (pomoc de minimis) - równe $\frac{1}{2}$ stopy bazowej + $\frac{3}{4}$ marży (obecnie 3,62%)	Od 10 tys. zł do 500 tys. zł	Do 72 miesięcy
Pożyczka EKOenergetyczna III	Inwestycyjny	Na warunkach korzystniejszych niż rynkowe - połowa stopy bazowej (obecnie od 2,87%)	Do 1,2 mln zł	Do 132 miesięcy
Pożyczka Ekspansja	Inwestycyjny Inwestycyjno-obrotowy Obrotowy	Stałe lub zmienne - od 6,73%*	500 tys. zł – 10 mln zł	Do 15 lat

Opracowanie własne na podstawie <https://www.wfr.org.pl/oferta/> (data dostępu 15.08.2025)

[Tabela 9 przedstawia główne parametry wybranych pożyczek w ofercie WFR.]

Poniżej zostały przedstawione wybrane informacje dotyczące wdrażania dwóch instrumentów - Pożyczka Prorozwojowa (I – III) oraz Pożyczka EKOenergetyczna (I – III) według stanu na 31.07.2025 r. Dane pochodzą z WFR.

Tabela 10. Pożyczka Prorozwojowa – pożyczki udzielone w okresie 2022-2026

Instrument finansowy (okres oferowania pożyczek)	Pośrednik / pośrednicy	Wartość udzielonych Jednostkowych pożyczek (JP). Liczba JP (w tym JP dla MŚP z Wielkopolski Wschodniej)	Średnia wartość JP	Wartość JP - mediana
Pożyczka Prorozwojowa I (2022)	Wielkopolska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości Sp. z o.o. (WARP)	72 164 948,46 zł 338 JP (64 JP)	213 505,76 zł	100 000 zł
Pożyczka Prorozwojowa II (2023-2024)	WARP	92 783 505,15 zł 388 JP (37 JP)	239 132,75 zł	145 00 zł
Pożyczka Prorozwojowa III (2025-2026)	WARP ARR w Koninie ARR „AGROREG” S.A. w Nowej Rudzie Fundusz Regionu Wałbrzyskiego Konsorcjum: Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości i Cech Rzemiosł Różnych	93 771 917,08 zł 278 JP (29 JP)	337 309,05 zł	400 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WFR

[Tabela 10 przedstawia informacje o Pożyczkach Prorozwojowych udzielonych w okresie 2022-2026.]

Tabela 11. Pożyczka EKOenergetyczna – pożyczki udzielone w okresie 2020-2026

Instrument finansowy (okres oferowania pożyczek)	Pośrednik / pośrednicy	Wartość udzielonych jednostkowych pożyczek (JP). Liczba JP (w tym JP dla MŚP z Wielkopolski Wschodniej)	Średnia wartość JP	Wartość JP - mediana
Pożyczka EKOenergetyczna I (2020-2024)	Fundusz Regionu Wałbrzyskiego ARR w Koninie	44 952 155,02 zł 142 JP (30 JP)	316 564,47 zł	229 561 zł
Pożyczka EKOenergetyczna II (2022-2024)	WARP	21 052 631,58 zł 66 JP (9 JP)	318 979,27 zł	233 208 zł
Pożyczka EKOenergetyczna III (2024-2026)	ARR „AGROREG” S.A. w Nowej Rudzie Fundacja Kaliski Inkubator Przedsiębiorczości Dolnośląski Park Innowacji i Nauki S.A. Stowarzyszenie Ostrowskie	18 355 697,00 zł 45 JP (2 JP)	407 904,38 zł	250 000 zł

	Centrum Wspierania Przedsiębiorczości			
--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WFR

[Tabela 11 przedstawia informacje o Pożyczkach EKOenergetycznych udzielonych w okresie 2020-2026.]

Główne cele finansowania i parametry dwóch produktów dla MŚP oferowanych przez Pośredników wybranych przez WFR (w ramach re-użycia środków z poprzednich perspektyw finansowych):

Pożyczka Prorozwojowa (obecnie Pożyczka Prorozwojowa III): wydatki inwestycyjne i obrotowe (nie więcej niż 80% pożyczki) z przeznaczeniem na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstwa.

Główne parametry produktu: oprocentowanie - na warunkach rynkowych lub korzystniejszych niż rynkowe (obecnie 3,62%); maks. kwota pożyczki - 500 tys. zł; okres spłaty – do 72 miesięcy.

W kolejnych edycjach produktu widoczny jest znaczący wzrost średniej wartości pożyczki (z poziomu 213,5 tys. zł do ok. 337 tys. zł obecnie) i mediany (ze 100 tys. zł do 400 tys. zł obecnie).

Pożyczka EKOenergetyczna (obecnie Pożyczka EKOenergetyczna III): wydatki inwestycyjne - m.in. budowa lub modernizacja instalacji OZE; rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych i tankowania paliw alternatywnych oraz budowa lub modernizacja systemów magazynowania energii.

Główne parametry produktu: oprocentowanie - na warunkach korzystniejszych niż rynkowe (obecnie od 2,87%); maks. kwota pożyczki - 1,2 mln zł; okres spłaty – do 132 miesięcy.

W kolejnych edycjach tego produktu widoczny jest również wzrost średniej wartości pożyczki (z poziomu 316,5 tys. zł do ok. 407,9 tys. zł obecnie).

Instrumenty w programie Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027

73. W programie FENG zostały uruchomione trzy instrumenty, potencjalnie konkurencyjne dla oferty zwrotnej w FEW 2021+:

- Gwarancja Ekomax (w ramach CP2)
- Gwarancja Biznesmax Plus (w ramach CP1) oraz
- Kredyt ekologiczny (w ramach CP2).

Operatorem wszystkich tych instrumentów jest BGK.

Portfelowe gwarancje BGK Ekomax i Biznesmax Plus mają kilka elementów wspólnych:

- adresowane są do MŚP i przedsiębiorstw small mid cap i mid cap;
- gwarancja jest bezpłatna;
- gwarancja obejmuje do 80% kapitału kredytu;
- maksymalna kwota gwarancji wynosi równowartość w złotych 2,5 mln EUR;
- dla wdrażania gwarancji BGK podpisał umowy współpracy 13 bankami.

Gwarancja Ekomax ma ułatwić dostęp do finansowania inwestycji zwiększających efektywność energetyczną przedsiębiorstw w zakresie nowych inwestycji oraz modernizacji dotychczasowej działalności w kierunku zielonej transformacji. Inwestycje mogą dotyczyć m.in. termomodernizacji budynków, modernizacji linii produkcyjnych, zakupu urządzeń ograniczających zużycie energii elektrycznej lub ciepłej oraz instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. Beneficjenci z sektora MŚP korzystający z gwarancji Ekomax mogą także uzyskać dotację, stanowiącą 20% kwoty kredytu.

Gwarancja Biznesmax Plus jest gwarancją spłaty kredytu inwestycyjnego lub obrotowego. Beneficjenci z sektora MŚP korzystający z kredytu inwestycyjnego zabezpieczonego gwarancją Biznesmax Plus mogą otrzymać dopłatę do kapitału kredytu (obliczaną od wypłaconej kwoty kapitału kredytu): 10% (w przypadku realizacji inwestycji innowacyjnej identyfikowanej co najmniej na poziomie przedsiębiorstwa lub realizacji inwestycji ekoinnowacyjnej) lub 20% (w przypadku realizacji inwestycji służącej transformacji cyfrowej przedsiębiorstw).

74. Poniżej zostały przedstawione informacje i dane dotyczące obu gwarancji, istotne z punktu widzenia planowanego instrumentu finansowego w FEW 2021+ (dane z BGK, Departament Gwarancji i Poręczeń, stan na 25 sierpnia 2025 r.).

BGK udzielił 942 gwarancje Biznesmax Plus na kwotę 1 832 mld zł, w tym:

- gwarancje zabezpieczające kredyty inwestycyjne: 375 gwarancji na kwotę 884 mln zł,
- gwarancje zabezpieczające kredyty obrotowe: 567 gwarancji na kwotę 948 mln zł.

Średnia wartość gwarancji zabezpieczającej kredyt inwestycyjny wyniosła 2,35 mln zł, a gwarancji zabezpieczającej kredyt obrotowy - 1,67 mln zł.

BGK udzielił firmom z województwa wielkopolskiego 122 gwarancje Biznesmax Plus na kwotę 226,3 mln zł; średnia wartość gwarancji wynosi 1,85 mln zł.

BGK udzielił 22 gwarancje Ekomax na kwotę 29,92 mln zł, w tym 3 gwarancje (na kwotę 3,64 mln zł) dla firm z województwa wielkopolskiego. Średnia wartość

gwarancji dla kraju wynosi 1,36 mln zł, a dla województwa wielkopolskiego - 1,21 mln zł.¹⁴

BGK nie gromadzi danych o strukturze gwarancji w poszczególnych subregionach lub powiatach.

75. Kredyt ekologiczny, adresowany jest do przedsiębiorstw (MŚP i mid cap) planujących inwestycje w poprawę efektywności energetycznej. Kredyt (udzielany przez 18 banków współpracujących z BGK) można przeznaczyć na zmodernizowanie posiadanej infrastruktury (np. budynki, maszyny i urządzenia). Efektem modernizacji musi być ograniczenie zużycia energii pierwotnej w zmodernizowanym obszarze o przynajmniej 30% proc. w porównaniu do bieżącego zużycia.

Wsparcie publiczne jest udzielane w formie premii ekologicznej, tj. dotacji przekazywanej do banku na spłatę części kapitału kredytu zaciągniętego przez beneficjenta (przedsiębiorstwo). Wartość premii (dotacji) jest uzależniona od mapy pomocy regionalnej. W ramach programu FENG na dotacje (premie) zostało przewidziane 460 mln EUR.

Dotychczas BGK ogłosił trzy nabory wniosków:

- **I nabór**: trwający od czerwca do sierpnia 2023 r., z alokacją 660 mln zł.
- **II nabór**: trwający od maja do lipca 2024 r., również z alokacją 660 mln zł.
- **III nabór**: ogłoszony w sierpniu 2024 r. (wnioski mogły być składane do początku lutego 2025 r.) z alokacją 660 mln zł. W naborze zostało złożonych 693 wniosków o łącznej wartości ponad 2,3 mld zł. Zgodnie z informacją opublikowaną na stronie BGK 19 września br., do dofinansowania zostało wybranych 257 wniosków o łącznej wartości ponad 794 mln zł (IZ FENG zwiększyła alokację na ten nabór).

Co warto podkreślić, począwszy od III naboru przedsiębiorcy mogą składać wnioski, które dotyczą inwestycji z minimalną kwotą wydatków kwalifikowalnych na poziomie 2 mln zł.

IV został ogłoszony 23 września br. (wnioski będą mogły być składane do 8 stycznia 2026 r.). Na IV nabór została przewidziana kwota 350 mln zł (kwota będzie zapewne zwiększona).

76. Poniżej zostały przedstawione informacje i dane dotyczące dotychczasowych naborów, istotne z punktu widzenia planowanego instrumentu finansowego w FEW 2021+.

W pierwszych naborach wnioski złożyli przedsiębiorcy z Wielkopolski Wschodniej prowadzący działalność w następujących sekcjach PKD: Sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe) – 5 wniosków; Sekcja G (Handel hurtowy i detaliczny) – 3 wnioski oraz po jednym wniosku w Sekcji F (Budownictwo) i Sekcji J (Informacja i komunikacja).

¹⁴ Na dzień 31.08.2025 poziom wykorzystania środków przeznaczonych na gwarancję Ekomax wyniósł 2,2%; udzielone zostały 24 gwarancje o wartości 32.9 mln zł. Źródło: prezentacja Departamentu Gwarancji i Poręczeń BGK przedstawiona na spotkaniu z bankami w dniu 24.09.2025.

Tabela 12. Kredyt ekologiczny (Działanie 3.1 FENG) – struktura wniosków w pierwszych trzech naborach (kwoty zaokrąglone)

	Cały kraj	W tym Wielkopolska	W tym Wielkopolska Wschodnia
Liczba złożonych wniosków (łącznie w naborach I, II i III)	1.766 wniosków	199 wniosków	10 wniosków
Wnioskowana wartość dofinansowania	4,503 mld zł	550,05 mln zł	24,88 mln zł
Wartość inwestycji – średnia	4,14 mln zł	5,83 mln zł	7,47 mln zł
Wnioskowane dofinansowanie – średnia	2,55 mln zł	2,76 mln zł	2,49 mln zł
Wnioskowane dofinansowanie – mediana	1,6 mln zł	1,53 mln zł	1,22 mln zł

Opracowanie własne na podstawie danych z BGK (Departament Instrumentów Bezzwrotnych) przekazanych 18.08.2025

[Tabela 12 przedstawia informacje o strukturze wniosków w pierwszych trzech naborach Kredytu ekologicznego (Działanie 3.1 FENG).]

Tabela 13. Kredyt ekologiczny (Działanie 3.1 FENG) – struktura zatwierdzonych wniosków w pierwszych dwóch naborach (kwoty zaokrąglone)

	Cały kraj	W tym Wielkopolska	W tym Wielkopolska Wschodnia
Liczba zatwierdzonych wniosków (łącznie w naborach I i II)	452 wnioski	59 wniosków	5 wniosków
Przyznana wartość dofinansowania	1,131 mld zł	130,35 mln zł	3,7 mln zł
Przyznane dofinansowanie – średnia	2,5 mln zł	2,2 mln zł	0,694 mln zł
Przyznane dofinansowanie – mediana	1,48 mln zł	1,477 mln zł	0,665 mln zł

Opracowanie własne na podstawie danych z BGK (Departament Instrumentów Bezzwrotnych) z BGK (Departament Instrumentów Bezzwrotnych) przekazanych 18.08.2025

[Tabela 13 przedstawia informacje o strukturze zatwierdzonych wniosków w pierwszych dwóch naborach Kredytu ekologicznego (Działanie 3.1 FENG).]



W programie FENG zostały uruchomione trzy instrumenty, potencjalnie konkurencyjne dla planowanego instrumentu finansowego: dwie gwarancje portfelowe (w przypadku firm MŚP połączone z dotacjami) - Gwarancja Ekamax (w ramach CP2) i Gwarancja Biznesmax Plus (w ramach CP1) oraz Kredyt ekologiczny (w ramach CP2).

Zainteresowanie przedsiębiorstw (w tym działających w Wielkopolsce) Kredytem ekologicznym jest znaczne. Najbliższy nabór o dotację (premię ekologiczną) zostanie otwarty przez BGK w październiku 2025 r. - być może będzie to ostatni nabór w ramach tego instrumentu.

Zainteresowanie przedsiębiorców Gwarancją Ekamax było dotychczas bardzo niewielkie.

Propozycje dotyczące nowego instrumentu finansowego w Priorytecie 10 FEW 2021+

77. Ostatnia część opinii dotyczy możliwości zaadresowania przez nowy instrument finansowy zidentyfikowanych zawodności rynkowych; głównych rekomendowanych elementów instrumentu finansowego (m.in. wartość wkładu z programu; model wdrażania i efekt dźwigni) oraz podstawowych parametrów produktu finansowego (w tym typ produktu; grupa docelowa; główne parametry; zasadność zróżnicowanego traktowania inwestorów).

Kwestie te zostały opisane poniżej w następujących blokach:

- Proponowany wkład z Programu.
- Elementy formalne i programowe wpływające na cele i kształt instrumentu finansowego.
- Model wdrażania instrumentu finansowego.
- Zasadność zróżnicowanego traktowania inwestorów.
- Szacowany efekt dźwigni.
- Propozycje dotyczące założeń i głównych parametrów produktu finansowego.
- Wkład instrumentu finansowego w realizację Celu szczegółowego Programu.

Proponowany wkład z Programu

78. Na podstawie oceny aktualności wielkości luki finansowej oraz niezaspokojonego popytu oszacowanych w Ocenie ex ante (vide pkt 37-45), można założyć, że w przypadku przedsiębiorstw z sektora MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej:

- Potrzeby na nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw sektora MŚP w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 952 mln zł** (tj. 10,24 mld zł x 9,3%).
- Potrzeby na nakłady w aktywa obrotowe w okresie 2025-2029 wynoszą **ok. 3,8 mld zł**.
- Luka finansowa w sektorze MŚP dla pożyczek dla okresu 2025-2029 wynosi **ok. 3,76 mld zł**.

Wartości te wielokrotnie przekraczają wielkość wkładu z Programu rozważaną przez Instytucję Zarządzającą (**21,43 mln EUR**).

Nowy instrument finansowy mieści się zatem w luce finansowej.

W przypadku szybkiego uruchomienia instrumentu i wdrożenia nowego produktu (pożyczki) oraz dużego popytu zasadne będzie rozważenie zwiększenia wkładu z Programu do poziomu 40-50 mln EUR.

79. Należy jednak mieć na uwadze, że istotnym elementem ryzyka wdrażania nowego instrumentu finansowego jest czas pozostały do końca okresu kwalifikowalności wydatków polityki spójności okresu 2021-2027.

Ostrożnie można szacować, że dla pełnego wykorzystania wkładu z Programu (rozumianego jako wypłacenie środków Jednostkowych pożyczek Ostatecznym odbiorcom) będzie potrzebne co najmniej 30 miesięcy od rozpoczęcia naboru przez Pośredników Finansowych.

Przyjmując takie robocze założenie, wszystkie kroki formalne (w tym m.in. zmiana Programu; opracowanie lub aktualizacja Strategii Inwestycyjnej; zawarcie umowy z Menadżerem/Instytucją Pośredniczącą; opracowanie przez Menadżera/Instytucję Pośredniczącą dokumentacji dla wyboru Pośredników; wybór Pośredników oraz zawarcie z nimi umów) powinien zakończyć się do końca 2026 roku (jest to ostrożne założenie – zakładające rezerwę czasową na nieprzewidziane sytuacje).

Dlatego też przed podjęciem decyzji o wniesieniu wkładu z Programu do proponowanego instrumentu finansowego, zasadne wydaje się przygotowanie przez Instytucję Zarządzającą roboczego planu działań i oszacowanie ryzyka związanego z zakładanym harmonogramem.

Ostateczna decyzja o wdrożeniu środków w zakresie instrumentów finansowych ze środków FST powinna uwzględniać nie tylko strukturę (model) wdrażania, jak również czasochłonność samego procesu (również po stronie Instytucji Zarządzającej) i ryzyka wynikające z rozpoczęcia przy

gotowania wdrażania instrumentów finansowych w obszarze FST w 2025 r. Zatem możliwe jest, że mając na względzie powyższe okoliczności i złożoność samego procesu, Instytucja Zarządzająca zdecyduje o odstąpieniu od wdrażania instrumentów finansowych w ramach FST.

Elementy formalne i programowe wpływające na cele i kształt instrumentu finansowego

80. Ze względu na źródło finansowania (FST), nowy instrument finansowy powinien mieścić się w ramach celów określonych dla FST. Nowy instrument finansowy powinien być także zgodny z celami Programu oraz z Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej.

Zgodnie z Rozporządzeniem FST (Artykuł 8 Zakres wsparcia), FST wspiera tylko takie działania, które są bezpośrednio związane z jego celem szczegółowym (określonym w art. 2) i przyczyniają się do realizacji terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji.

Zgodnie z ust. 1 tego artykułu, FST wspiera m.in. poniższe obszary (zgodne z CP1 i CP2):

- inwestycje produkcyjne w MŚP, w tym w mikroprzedsiębiorstwach i przedsiębiorstwach typu start-up, prowadzące do dywersyfikacji gospodarczej, modernizacji i restrukturyzacji;
- inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw, w tym poprzez inkubatory przedsiębiorczości i usługi konsultingowe, prowadzące do utworzenia miejsc pracy;

- inwestycje we wdrażanie technologii oraz w systemy i infrastrukturę zapewniające przystępną cenowo czystą energię, w tym we wdrażanie technologii magazynowania energii, oraz w redukcję emisji gazów cieplarnianych;
- inwestycje w energię odnawialną i w efektywność energetyczną, w tym do celów ograniczania ubóstwa energetycznego;
- inwestycje w cyfryzację, innowacje cyfrowe i łączność cyfrową;
- inwestycje we wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystywanie, naprawy oraz recykling.

Proponowany nowy produkt finansowy jest zgodny z Rozporządzeniem FST. Opisana w dalszej części Opinii Pożyczka Rozwojowa (nazwa „Pożyczka Rozwojowa” ma charakter roboczy – nazwa produktu powinna być określona w Strategii Inwestycyjnej) ma bowiem wspierać:

- inwestycje produkcyjne w MŚP,
- inwestycje w energię odnawialną i w efektywność energetyczną,
- inwestycje we wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym.

81. Proponowany instrument jest także zgodny z:

- Priorytetem 10 Programu - cel *Budowa innowacyjnej, zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym*, typ operacji - *Rozwój potencjału rozwojowego i konkurencyjności przedsiębiorstw*.
- Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej – mieści się w Celu Strategicznym 1 (Budowa zeroemisyjnej, dynamicznej gospodarki o obiegu zamkniętym) - typ operacji *Zdywersyfikowana i unowocześniona gospodarka*.

Model wdrażania proponowanego instrumentu finansowego

82. Dla przypomnienia, zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym instrumenty finansowe mogą być wdrażane w dwóch modelach:

- w modelu dwustopniowym, z menadżerem funduszu powierniczego (podmiotem wdrażającym instrument finansowy), lub
- w modelu jednostopniowym (bez funduszu powierniczego) - w takim przypadku umowa o finansowaniu jest zawierana pomiędzy Instytucją Zarządzającą (lub Pośredniczącą) a podmiotem wdrażającym fundusz szczegółowy (Pośrednikiem Finansowym).

83. Przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentu finansowego (model dwu- lub jednostopniowy) w Działaniu 10.8, Zarząd województwa powinien uwzględnić m.in. poniższe czynniki:

- Koszty obsługi instrumentu w obu modelach. W przypadku modelu dwustopniowego z Programu musiałyby być pokryte koszty zarządzania na poziomie Menadżera i Pośrednika.
- Możliwość zapewnienia wkładu krajowego do instrumentu finansowego na poziomie Instytucji Zarządzającej/Pośredniczącej, Menadżera lub Pośrednika Finansowego.
- Planowaną wielkość alokacji na instrument finansowy w Priorytecie 10 (21,43 mln EUR, tj. około 90 mln zł). Ta alokacja daje przestrzeń do wyboru każdego z modeli. Kwota ta pozwala bowiem na wybór (nawet z wykorzystaniem prawa opcji) 2 – 3 Pośredników Finansowych, którzy będą oferowali Pożyczkę Rozwojową.
- Opcje wyboru Pośrednika Finansowego przez Instytucję Zarządzającą (lub Pośredniczącą) i przez Menadżera, w tym formalną możliwość wyboru Pośrednika w oparciu o art. 214 ustawy Prawo zamówień publicznych (zamówienie in-house).

W trakcie czterech IDI z udziałem osób dysponujących wiedzą o wdrażaniu instrumentów finansowych w perspektywie 2021-2027 (vide pkt. 52-55), przeważały opinie o zasadności wyboru modelu dwustopniowego (z Menadżerem Funduszu Powierniczego).

Biorąc pod uwagę powyższe, dla wdrażania proponowanego instrumentu finansowego dla przedsiębiorstw (w tym firm z sektora MŚP) z terenu Wielkopolski Wschodniej możliwe jest zastosowanie obu modeli:

- modelu dwustopniowego (z menadżerem funduszu powierniczego), który będzie wybierał Pośredników Finansowych;

- modelu jednostopniowego (bez menadżera), w którym Pośrednika (lub Pośredników) wybierać będzie Instytucja Zarządzająca FEW 2021+ lub Instytucja Pośrednicząca dla Priorytetu 10 Programu (tj. ARR w Koninie).

84. Oprócz decyzji o wyborze modelu wdrażania Instytucja Zarządzająca będzie musiała zdecydować o wyborze instytucji, która będzie pełniła rolę podmiotu wdrażającego instrument finansowy (Menadżera) – w przypadku wyboru modelu dwustopniowego.

Dla przypomnienia, Rozporządzenie ogólne w Art. 59 określa poniższe opcje wdrażania instrumentów finansowych:

- Bezpośrednie wdrażanie instrumentu finansowego przez Instytucję Zarządzającą – możliwe jedynie w przypadku pożyczek lub gwarancji.
- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom określonym w ust. 3, tj. EBI; międzynarodowym instytucjom finansowym, w których państwo członkowskie posiada akcje lub udziały; publicznemu bankowi lub publicznej instytucji, ustanowionym jako podmioty prawne prowadzące profesjonalną działalność finansową, które spełniają wszystkie warunki określone w tym artykule.

- Bezpośrednie powierzenie wdrażania instrumentu finansowego podmiotom, które wchodzi w zakres stosowania art. 12 dyrektywy 2014/24/UE (artykuł ten dotyczy zamówień publicznych między podmiotami sektora publicznego).

- Wybór podmiotu wdrażającego instrument finansowy w trybie konkurencyjnym.

85. W Rozporządzeniu ogólnym nie zostały określone wymogi dla podmiotów wdrażających instrumenty finansowe. Wymogi te zostały natomiast przedstawione w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 480/2014 z 3 marca 2014 r. (uzupełniającym Rozporządzenie ogólne dla perspektywy finansowej 2014-2020). Zgodnie z Artykułem 7 Rozporządzenia 480/2014 (Kryteria wyboru podmiotów wdrażających instrumenty finansowe), dokonując wyboru podmiotu mającego wdrażać instrument finansowy, instytucja zarządzająca upewnia się, że podmiot ten spełnia następujące minimalne wymogi:

- a) uprawnienia do wykonywania odpowiednich zadań wdrożeniowych na mocy przepisów unijnych i krajowych;
- b) odpowiednią trwałość ekonomiczną i wykonalność finansową;
- c) odpowiednią zdolność do wdrażania instrumentu finansowego, w tym strukturę organizacyjną i ramy zarządzania zapewniające niezbędną wiarygodność dla instytucji zarządzającej;
- d) sprawny i skuteczny system wewnętrznej kontroli;
- e) użytkowanie systemu księgowego zapewniającego rzetelne, kompletne i wiarygodne informacje w odpowiednim czasie;
- f) zgoda na poddanie się audytowi przeprowadzanemu przez instytucje audytowe państwa członkowskiego, Komisji i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

86. W ramach FEW 2021+ rola podmiotów Menadżera Funduszu Powierniczego (podmiotu wdrażającego instrument finansowy) została powierzona dwóm instytucjom finansowym WFR i BGK. Obie te instytucje spełniają wymogi określone w ww. Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 480/2014.

WFR i BGK mają doświadczenie w zarządzaniu instrumentami finansowymi wykorzystującymi środki publiczne (BGK głównie środki unijne, a WFR – środki unijne i krajowe, w ramach re-użycia), w tym zdobyły doświadczenie w wyborze pośredników finansowych w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych.

WFR i BGK mają także doświadczenie w bezpośrednim udzielaniu pożyczek. W programach regionalnych perspektyw 2007-2013 i 2014-2020 BGK pełnił rolę pośrednika finansowego. W trzech programach edycji 2007-2013 (w tym WRPO) BGK udzielał pożyczki na projekty miejskie (w ramach inicjatywy JESSICA). W programie WRPO 2014-2020 BGK udzielał – w sposób bezpośredni - finansowania na rewitalizację oraz poprawę efektywności energetycznej (sektor mieszkalny i budynki użyteczności publicznej).

Od 2017 roku WFR zarządza – w ramach re-użycia - środkami przeznaczonymi na instrumenty finansowe w programach regionalnych edycji 2007-2013 i 2014-2020. Zgodnie ze swoim statutem WFR udziela wsparcie m.in. w formie produktów dłużnych (pożyczki) i gwarancyjnych (poręczenia).

87. Przy podejmowaniu decyzji o wyborze modelu wdrażania instrumentu finansowego w Działaniu 10.8. (dwustopniowy bądź jednostopniowy) zasadne wydaje , uwzględnienie przez Zarząd województwa m.in. poniższych czynników:

- Doświadczenie WFR, ARR w Koninie i BGK w zarządzaniu instrumentami finansowymi i bezpośrednim udzielaniu wsparcia w formie pożyczek i instrumentów zwrotnych.
- Doświadczenie WFR i BGK we współpracy z pośrednikami finansowymi.
- Możliwość wyboru Pośredników w oparciu o art. 214 ustawy Prawo zamówień publicznych (zamówienie in-house).
- Działania formalne niezbędne dla powierzenia każdej z instytucji roli Menadżera bądź wykorzystanie potencjału i doświadczenia obecnie funkcjonującej Instytucji Pośredniczącej dla FST (Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie) w roli IP przy wdrażaniu instrumentów finansowych oraz czas niezbędny na przeprowadzenie tych działań.

Warto zwrócić uwagę, że Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie jest obecnie Instytucją Pośredniczącą dla FST w ramach FEW 2021+ oferując dotacje) Posiada także doświadczenie we wdrażaniu instrumentów finansowych (jako pośrednik finansowy) w ramach Inicjatywy JEREMIE, JEREMIE2 i REACT-EU (WRPO 2014+) i zasobów zwróconych (re-użycie). Posiada też wiedzę m.in. w obszarze przedsiębiorczości na terenie Wielkopolski Wschodniej. Zatem, Instytucja Zarządzająca może wykorzystać obecnie funkcjonującą instytucję, do roli Instytucji Pośredniczącej, również we wdrażaniu instrumentów finansowych FEW 2021+ w zakresie FST.

Biorąc pod uwagę powyższe, w przypadku modelu dwustopniowego wydać się zasadne powierzenie roli Menadżera instrumentu finansowego w ramach Priorytetu 10 FEW 2021+ Wielkopolskiemu Funduszowi Rozwoju, a w przypadku modelu jednostopniowego - ARR w Koninie jako Instytucji Pośredniczącej w celu wyłonienia pośrednika (-ów) finansowych (np. w formule zamówienia in-house).

Zróżnicowane traktowanie inwestorów

88. Zróżnicowane traktowanie inwestorów (o którym mowa m.in. art. 58 ust. 3 i art. 61 Rozporządzenia ogólnego) może przybrać charakter:

- asymetrycznego podziału zysku (w przypadku wygenerowania przez wspartą inwestycję zysków, inwestor prywatny ma w nich większy udział niż inwestor publiczny); lub
- asymetrycznego podziału strat (w przypadku niepowodzenia przedsięwzięcia, inwestor publiczny ponosi proporcjonalnie większą stratę niż prywatny).

Zasada zróżnicowanego traktowania inwestorów ma na celu przyciągnięcie prywatnych inwestorów, poziom zróżnicowanego traktowania nie powinien jednak wykraczać poza to, co jest konieczne do stworzenia zachęt do przyciągnięcia prywatnych zasobów. Powinien też odzwierciedlać wynik procedury przetargowej

albo oceny ex-ante instrumentu finansowego, o której mowa w art. 58 ust. 3 Rozporządzenia ogólnego.¹⁵

89. W przypadku instrumentów finansowych i instrumentów mieszanych o charakterze dłużnym (pożyczek i pożyczek połączonych z dotacją) najczęstszą w Polsce (a być może jedyną) metodą zróżnicowanego traktowania inwestorów jest różne oprocentowanie wkładu z programu i wkładu własnego Pośrednika Finansowego. W takim przypadku Menadżer Funduszu Powierniczego określa maksymalny poziom oprocentowania wkładu Pośrednika.

Warto mieć na uwadze, że wyższe oprocentowanie wkładu własnego Pośrednika zwiększa łączny koszt finansowania po stronie Ostatecznego odbiorcy. Jednocześnie stosowanie w jednej Jednostkowej pożyczce dwóch poziomów oprocentowania zwiększa poziom skomplikowania produktu i jego rozliczeń.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz mając na uwadze dotychczasową praktykę wdrażania instrumentów finansowych w Wielkopolsce, proponuje się niestosowanie opcji zróżnicowanego traktowania inwestorów i przyjęcie dla nowego instrumentu finansowego zasady pari-passu.

Szacowany efekt dźwigni

90. Jak było to wspomniane, Rozporządzenie ogólne definiuje efekt dźwigni jako *kwotę finansowania podlegającego zwrotowi przekazywaną ostatecznym odbiorcom, podzieloną przez kwotę wkładu z Funduszy* (czyli w tym przypadku z FST).

Z kolei wkład z programu oznacza *wsparcie z Funduszy oraz jakiegokolwiek krajowego publicznego i prywatnego współfinansowania na rzecz instrumentu finansowego*.

Dla oszacowania efektu dźwigni zostały przyjęte poniższe założenia:

- wkład z Programu do instrumentu finansowego wyniesie **21.430.000 EUR**; w tym 15.000.000 EUR będzie stanowił wkład z FST, a 6.430.000 EUR - krajowe współfinansowanie (ze środków z re-użycia);
- instrument finansowy będzie wdrażany w modelu dwustopniowym (z Menadżerem) bądź jednostopniowym;
- łączne koszty zarządzania na poziomie Menadżera i Pośredników wyniosą 15% wkładu z programu (w modelu dwustopniowym);
- wartość wkładu z programu, który będzie mógł trafić do ostatecznych odbiorców (w modelu dwustopniowym) wyniesie zatem 18.215.500 EUR, w tym 12.750.000 EUR będzie stanowił wkład z FST;
- każdy Pośrednik Finansowy (Podmiot wdrażający fundusz szczegółowy) wybrany przez Menadżera będzie wносił wkład własny (na poziomie funduszu szczegółowego) o wartości co najmniej 5%;

¹⁵ Komentarz do rozporządzeń UE dla polityki spójności na lata 2021–2027, MFiPR, 2022.

- w konsekwencji Ostatecznym odbiorcom (w modelu dwustopniowym będzie mogła być przekazana w formie pożyczek kwota **19.126.275 EUR**; w tym 12.750.000 EUR będzie stanowił wkład z FST.

Przy przyjęciu ww. założeń, efekt dźwigni (rozumiany zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym) planowanego instrumentu finansowego dla firm z sektora MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej w modelu dwustopniowym może wynieść: **1,275** (19.126.275 EUR / 15.000.000 EUR). Wg metodyki EGESIF dźwignia wynosi- **1,24** w modelu dwustopniowym i **1,3** w modelu jednostopniowym. Zatem dźwignia może wynieść od 1,24 do 1,3.

91. Warto zaznaczyć, że szacowana wartość dźwigni dla planowanego instrumentu (produktu) może różnić się od wartości wynikającej z umów zawartych z Pośrednikami. Może to być efektem np. przyjęcia w Strategii inwestycyjnej niższych (niż określone w Ocenie ex ante) wartości wkładu Pośrednika lub przyjęcia przez Menadżera w postępowaniu Pzp jako jednego z kryteriów wyboru, deklarowanego wkładu własnego Pośrednika.

Poniższa tabela przedstawia wartości dźwigni dla trzech działań Programu, oszacowane w aktualizacji Oceny ex ante z listopada 2023 r. oraz wartości wynikające z umów o finansowaniu zawartych przez Menadżerów (BGK i WFR).

Tabela 14. Zaktualizowane wartości dźwigni w instrumentach finansowych w wybranych Działaniach Programu

Działanie	Produkt	Wartość dźwigni wg wartości umów o finansowaniu
Działanie 2.4	Pożyczka OZE	1,24
	Pożyczka OZE dla przedsiębiorstw	1,24
Działanie 2.9	Pożyczka GOZ	1,24
Działanie 7.2	Pożyczka rewitalizacyjna	1,30

Zródło: dane Instytucji Zarządzającej

[Tabela 14 przedstawia zaktualizowane wartości dźwigni w instrumentach finansowych Programu.]

Proponowane założenia i główne parametry produktu finansowego.

92. Oprócz opisanych wcześniej:

- uwarunkowań formalnych (zgodność z Rozporządzeniem FST);



- uwarunkowań programowych (zgodność z celami Programu oraz Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej);

przy określaniu założeń instrumentu finansowego i głównych parametrów produktu finansowego dla firm z sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej pod uwagę zostały wzięte poniższe czynniki:

- Szacowana wielkość luki finansowej/niezaspokojonego popytu dotycząca przedsiębiorstw z sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej. Dla przypomnienia są to wartości zdecydowanie wyższe, niż wartość wsparcia (pożyczek), jaka może trafić do Ostatecznych odbiorców w ramach nowego instrumentu finansowego.
- Aktualna oferta programów/instrumentów wsparcia publicznego w zakresie interwencji CP1 i CP2. Oferta dla firm z sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej obejmuje m.in. instrumenty wdrażane na poziomie regionalnym oraz krajowym.
- Wnioski i obserwacje z wdrażania programów publicznych dla MŚP w Wielkopolsce. Dlatego też dla określenia parametrów produktu finansowego wykorzystane zostały dane historyczne o preferowanych przez przedsiębiorstwach typach inwestycji oraz wartości (średnia i mediana) dotacji i pożyczek udzielonych MŚP z Wielkopolski. Pod uwagę wzięte zostały także opinie przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji finansowych zebrane w trakcie wywiadów indywidualnych i grupowych.
- Popyt zgłaszany przez potencjalnych Ostatecznych Odbiorców. Dla określenia założeń i parametrów instrumentu/productu finansowego zostały wzięte zarówno wyniki badań i analiz, jak i opinie i postulaty zebrane w trakcie badania (w tym szczególnie w trakcie wywiadów indywidualnych z przedsiębiorcami).
- Postulaty organizacji przedsiębiorców, dotyczące m.in. zapewnienia prostoty zasad wdrażania instrumentu finansowego i samego produktu.

93. Wstępne założenia instrumentu finansowego były przedmiotem dodatkowego wywiadu grupowego (w dniu 15.10.2025 r.) z udziałem przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego; WFR, ARR w Koninie i WARP.

94. Na podstawie badań i analiz opisanych powyżej **proponuje się przyjęcie następujących założeń i warunków wdrażania instrumentu w ramach Priorytetu 10 Programu** (nowe Działanie 10.8):

- Wkład z Programu do instrumentu finansowego: co najmniej 21.430.000 EUR (z możliwością zwiększenia alokacji do 40-50 mln EUR).

- Model wdrażania instrumentu finansowego: dwustopniowy (z Menadżerem Funduszu Powierniczego)/jednostopniowy (bez menadżera), w którym Pośrednika (lub Pośredników) wybierać będzie Instytucja Pośrednicząca dla Priorytetu 10.
- Grupa docelowa (Ostateczni Odbiorcy): przedsiębiorstwa z sektora MŚP posiadające siedzibę lub oddział w subregionie Wielkopolska Wschodnia (z opcją rozszerzenia grupy docelowej o firmy small mid cap).
- Typ produktu finansowego: pożyczka (z opcją wprowadzenia instrumentu mieszanego – pożyczki połączonej z dotacją dla wybranych celów finansowania).
- Typ pożyczki: inwestycyjno-obrotowa (z limitem wydatków obrotowych bezpośrednio związanych z realizacją Inwestycji Końcowych).
- Niestosowanie opcji zróżnicowanego traktowania inwestorów i przyjęcie dla nowego instrumentu finansowego zasady pari-passu.
- Przyjęcie założenia, że efekt dźwigni (rozumiany zgodnie z Rozporządzeniem ogólnym) planowanego instrumentu finansowego dla firm z sektora MŚP z terenu Wielkopolski Wschodniej wyniesie 1,275 (wg metodyki EGESIF - 1,24 w modelu dwustopniowym oraz 1,3 w modelu jednostopniowym).

Szczegółowe parametry proponowanego instrumentu finansowego i produktu finansowego zostały przedstawione poniżej.

Należy podkreślić, że szczegółowe parametry instrumentu i produktu finansowego powinny być określone w Strategii Inwestycyjnej zaakceptowanej przez Instytucję Zarządzającą.

Tabela 15. Główne założenia proponowanego instrumentu finansowego dla przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027

Priorytet i działanie Programu	Priorytet 10 „Sprawiedliwa Transformacja Wielkopolski Wschodniej” (nowe działanie 10.8).
Alokacja na instrument finansowy - wkład z Programu	21,43 mln EUR (łącznie wkład z Programu), w tym 15 mln EUR – FST.
Model wdrażania instrumentu	Dwustopniowy (z Menadżerem Funduszu Powierniczego) bądź jednostopniowy – do ostatecznej decyzji Instytucji Zarządzającej.
Typ produktu finansowego	Pożyczka. <i>Z opcją zastosowania instrumentu mieszanego (pożyczki połączonej z dotacją).</i>
Grupa docelowa (Ostateczni odbiorcy)	Mikroprzedsiębiorstwa, małe przedsiębiorstwa i średnie przedsiębiorstwa posiadające siedzibę lub oddział w subregionie Wielkopolska Wschodnia.

	<i>Z opcją rozszerzenia grupy docelowej o firmy small mid cap.</i>
Robocza nazwa produktu finansowego	Pożyczka rozwojowa.
Typ pożyczki	Pożyczka inwestycyjno-obrotowa. Wydatki obrotowe (powiązane z inwestycją) nie mogą stanowić więcej niż 20% Jednostkowej Pożyczki.
Cele finansowania (typ inwestycji)	Typy inwestycji: Typ a) Inwestycje, które przyczyniają się do zwiększenia produktywności przedsiębiorstw (działających w sektorze produkcyjnym i usługowym) oraz konkurencyjności ich usług; w tym m.in. zakup maszyn i sprzętu, rozbudowa przedsiębiorstwa, zakup własności intelektualnej itp. Typ b) Inwestycje, które dotyczą wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych w przedsiębiorstwie (wypracowanych samodzielnie lub nabytych). Typ c) Inwestycje, które umożliwiają przedsiębiorstwu wprowadzenie na rynek nowych lub ulepszonych wyrobów / usług lub dokonują zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług lub procesie produkcyjnym (innowacje produktowe lub procesowe). Typ d) Inwestycje, które ograniczają wpływ przedsiębiorstw na środowisko, m. in. poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków (produkcyjnych, usługowych lub biurowych) lub dotyczą rozwiązań z zakresu GOZ.
Oprocentowanie Pożyczki	Na warunkach korzystniejszych niż rynkowe lub na warunkach rynkowych.
Oprocentowanie Pożyczki na warunkach korzystniejszych niż rynkowe.	Oprocentowanie preferencyjne lub rynkowe oraz stałe w całym okresie spłaty. <i>Oprocentowanie Pożyczki powinno być ostatecznie określone w Strategii Inwestycyjnej.</i>
Minimalna wartość Pożyczki	50 tys. zł* w przypadku mikroprzedsiębiorstw. 100 tys. zł w przypadku przedsiębiorstw małych i średnich. <i>Wartości powinny być ostatecznie określone w Strategii Inwestycyjnej.</i>

Maksymalna wartość Pożyczki	500 tys. zł w przypadku mikroprzedsiębiorstw. 2 mln zł w przypadku przedsiębiorstw małych i średnich. <i>Wartości powinny być ostatecznie określone w Strategii Inwestycyjnej.</i>
Okres spłaty	Do 8 lat.
Karencja w spłacie Pożyczki	Na okres realizacji inwestycji, nie dłużej niż 12 miesięcy. <i>Okres powinien być ostatecznie określony w Strategii Inwestycyjnej.</i>
Dodatkowe warunki	Brak dodatkowych opłat i prowizji od Ostatecznego odbiorcy. Pożyczka może finansować 100% kosztów inwestycji.
Zabezpieczenie	Weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; poręczenie osób trzecich; hipoteka; zastaw rejestrowy; blokada środków na rachunku bankowym oraz inne zaakceptowane przez Pośrednika.
Podstawa udzielenia pomocy publicznej	W przypadku Pożyczki na warunkach korzystniejszych niż rynkowe oprocentowanie ustalane zgodnie z: - zasadami udzielania pomocy de minimis przewidzianymi w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 2023/2831 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis oraz Rozporządzeniu Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 kwietnia 2024 r w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027 lub - zasadami udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej przewidzianej w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu oraz Rozporządzeniu Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 7 października 2022 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu polityki CP1 (iii) w zakresie wzmacniania trwałego wzrostu i konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz tworzenia miejsc pracy w mikroprzedsiębiorstwach, małych i średnich przedsiębiorstwach, w tym poprzez

	inwestycje produkcyjne w ramach regionalnych programów na lata 2021–2027
Zróżnicowane traktowanie inwestorów w instrumencie	Tak – w uzasadnionych przypadkach zróżnicowany poziom oprocentowania środków dla wkładu z Programu i wkładu Pośrednika
Szacowany efekt dźwigni na poziomie instrumentu	1,275 (przy założeniu wkładu własnego Pośrednika na poziomie 5%) w modelu dwustopniowym (wg metodyki Rozporządzenia ogólnego); wg metodyki EGESIF - 1,24 w modelu dwustopniowym i 1,3 w modelu jednostopniowym.

Opracowanie własne.

*ostatnie pożyczki mogą mieć umniejszone kwoty w celu wydatkowania całej alokacji

[Tabela 15 przedstawia główne założenia proponowanego instrumentu finansowego dla przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027.]

Wkład proponowanego instrumentu finansowego w realizację Celu szczegółowego

95. W ramach Priorytetu 10 jest realizowany Cel szczegółowy (JSO8.1) *Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST).*

Jak było to wspomniane, w tym priorytecie pierwotnie zostało przewidziane wyłącznie wsparcie dotacyjne, instrumenty finansowe zostały wprowadzone w zmienionym 18 września 2025 r. Programie FEW 2021-2027.

W zakresie wsparcia przedsiębiorstw zmieniony Program określa poniższe wskaźniki produktu i rezultatu dla dotacji, jak i instrumentów finansowych (tabele na str. 297 i kolejnych):

Wskaźnik produktu

Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże (nr identyfikacyjny RCO01): cel pośredni (2024) – 10 przedsiębiorstw; cel końcowy (2029) – 267 przedsiębiorstw, w tym:

- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji (RCO02) – 101 przedsiębiorstw.

- Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych (RCO03) – 100 przedsiębiorstw (jedyne wskaźniki dla instrumentów finansowych)

- Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe (RCO04) – 66 przedsiębiorstw.

Wskaźniki rezultatu

Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe) (RCR02): cel końcowy (2029) - 24 000 000 EUR.

MŚP wprowadzające innowacje wewnątrz przedsiębiorstwa (RCR05) – 85 przedsiębiorstw.

96. Warto odnotować wskaźniki określone w Programie dla Celu szczegółowego (RSO1.3) *Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)*, w który są wykorzystywane instrumenty finansowe:

Wskaźniki produktu

Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże (RCO01): cel pośredni (2024) – 14 przedsiębiorstw; cel końcowy (2029) – 334 przedsiębiorstw.

Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych (RCO03): cel pośredni (2024) – 14 przedsiębiorstw; cel końcowy (2029) – 141 przedsiębiorstw.

Wskaźniki rezultatu

Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe) (RCR02): cel końcowy (2029) - 9.940.714 EUR (wartość po zmianie Programu we wrześniu 2025 r.; wartość pierwotna - 20 655 000 EUR).¹⁶

97. Dla oszacowania liczby przedsiębiorstw, które mogłyby uzyskać wsparcie z instrumentu finansowego w Priorytecie 10 zostały przyjęte poniższe robocze założenia (wynikające z opisanych wcześniej założeń instrumentu i produktu finansowego):

- Wkład z programu do instrumentu finansowego wyniesie **21.430.000 EUR**.
- Do Ostatecznych Odbiorców będzie mogła być przekazana w formie pożyczek kwota **19.126.275 EUR**, tj. około **80 mln zł**.

¹⁶ Zgodnie z uzasadnieniem do zmiany Programu: „Wartość wskaźnika w części do osiągnięcia przez IF ustalono na 12.857.143 EUR przy założeniu pozyskania wkładu krajowego na poziomie pośredników finansowych oraz ostatecznych odbiorców. Aktualizacja oceny ex ante dla instrumentów finansowych dla Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 z listopada 2023r. przewidywała możliwości zapewnienia wkładu krajowego na poziomie nie tylko pośrednika finansowego, ale także Menedżera (pkt. 51 str. 21.), co wiązało by się z tym, że taki wkład nie stanowiłby inwestycji prywatnej, o której mowa we wskaźniku. W dniu 14 marca 2024 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego Uchwałą nr 8109/2024 podjął decyzję o wniesieniu do instrumentu wkładu pochodzącego z reużycia środków WRPO2014+ pochodzącego ze środków publicznych. Tym samym wskaźnik inwestycji prywatnych w pierwotnie ustalonej wysokości nie zostanie osiągnięty. Szacowana wartość wskaźnika dla IF 2.142.857,00.”

Wykaz źródeł

Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym możliwości wykorzystania instrumentów finansowych (EU-CONSULT sp. z o.o. i Grupa BST sp. z o.o., październik 2021).

Analiza zróżnicowania Wielkopolski Wschodniej w oparciu o kluczowe wskaźniki statystyczne (Konin, czerwiec 2023 r.).

Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2023 r., GUS, 2024.

Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw w Wielkopolsce Wschodniej (Flow Centrum Badawcze sp. z o.o.; brilliant decisions sp. z o.o., listopad 2024).

Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2020 roku, GUS, Warszawa, 2021.

Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2023 r., GUS, Warszawa, 2024.

Komentarz do rozporządzeń UE dla polityki spójności na lata 2021–2027, MFiPR, 2022

Opracowanie metodologii szacowania oraz luki finansowej w obszarach polityki rozwoju wraz z pierwszym oszacowaniem (Ipopema i Epsec, marzec 2020).

Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030.

Strategia Inwestycyjna wdrażania Instrumentów Finansowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (wersja z marca 2024).

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (wersja SZOP.FEWP.023).

Szybki Monitoring NBP „Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw”, NBP Nr 01/24 (styczeń 2024r.).

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 (Poznań, styczeń 2020)

Sprawiedliwa transformacja Wielkopolski Wschodniej w oczach przedsiębiorców (T.Herudziński, wyd. Polska Zielona Sieć, Warszawa, październik 2023)

Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027.

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej.

Wielkopolska Wschodnia w ujęciu statystycznym 2020 (Poznań 2021).

Wykaz tabel i wykresów

Tabela 1. Struktura procentowa podmiotów gospodarczych w powiatach Wielkopolski Wschodniej wg wielkości zatrudnienia.

Tabela 2. Porównanie wybranych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego dla Wielkopolski Wschodniej, Wielkopolski i Polski.

Tabela 3. Porównanie prognoz wzrostu PKB z Oceny ex ante z danymi GUS o realnym PKB

Tabela 4. Lista wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzonych z przedstawicielami przedsiębiorstw sektora MŚP z Wielkopolski Wschodniej.

Tabela 5. Podsumowanie informacji uzyskanych w trakcie wywiadów indywidualnych z przedsiębiorcami.

Tabela 6. Struktura wniosków złożonych przez przedsiębiorców z terenu Wielkopolski Wschodniej w naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2.

Tabela 7. Wnioski złożone w kolejnych naborach ogłoszonych w Działaniu 10.2.

Tabela 8. Podział tematyczny i alokacja instrumentów finansowych w FEW 2021+.

Tabela 9. Główne parametry wybranych pożyczek w ofercie WFR.

Tabela 10. Pożyczka Prorozwojowa – pożyczki udzielone w okresie 2022-2026.

Tabela 11. Pożyczka EKOenergetyczna – pożyczki udzielone w okresie 2020-2026.

Tabela 12. Kredyt ekologiczny (Działanie 3.1 FENG) – struktura wniosków w pierwszych trzech naborach.

Tabela 13. Kredyt ekologiczny (Działanie 3.1 FENG) – struktura zatwierdzonych wniosków w pierwszych dwóch naborach.

Tabela 14. Zaktualizowane wartości dźwigni w instrumentach finansowych w wybranych Działaniach Programu.

Tabela 15. Główne założenia proponowanego instrumentu finansowego dla przedsiębiorstw z Wielkopolski Wschodniej w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027.

Wykres 1. Procentowy udział trzech najliczniejszych sekcji PKD w powiatach Wielkopolski Wschodniej.